

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för stad och land

VAR MED OCH UTVECKLA SMEDSTUGUPLAN!

- ett examensarbete om
medborgarmedverkan
i ett parkprojekt i Norrköping

Stina Gustafsson
Avdelningen för Landskapsarkitektur
Examensarbete vid landskapsarkitektprogrammet, Uppsala 2016

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur, Uppsala
Examensarbete för yrkesexamen på landskapsarkitekturprogrammet
EX0504 Självständigt arbete i landskapsarkitektur, 30 hp
Nivå: Avancerad A2E
© 2016 Stina Gustafsson, e-post stina.anna.g@gmail.com
Titel på svenska: Var med och utveckla Smedstuguplan! - Ett examensarbete
om medborgarmedverkan i ett parkprojekt i Norrköping
Title in English: Be part of the transformation of Smedstuguplan! - Citizen participation
in a park development project in Norrköping
Handledare: Ylva Dahlman, institutionen för stad och land
Examinator: Ulla Berglund, institutionen för stad och land
Biträdande examinator: Petter Åkerblom, institutionen för stad och land
Omslagsbild: Var med och utveckla Smedstuguplan! av Stina Gustafsson
Foton och illustrationer: Av författaren om inget annat anges
Upphovsrätt: Samtliga bilder/foton/illustrationer/kartor i examensarbetet
publiceras med tillstånd från upphovsrättsinnehavaren
Originalformat: Liggande A4
Nyckelord: medborgare, medborgardialog, metoder, process, parkprojekt
Online publication of this work: <http://stud.epsilon.slu.se>

SAMMANDRAG

Medborgarmedverkan är ett oundgängligt verktyg för att skapa lyckade, hållbara och rättvisa offentliga platser runt om i världen. Det tillämpas inom en rad olika verksamheter och en medverkansprocess rymmer ofta flera olika metoder. Att processen är meningsfull, ger möjlighet till påverkan och att resultatet blir tydligt är förutsättningar för att den ska bli lyckad. Som landskapsarkitekter har vi möjlighet att utforma en medborgarmedverkansprocess där gestaltningsförslaget i sig kan utgöra en slutgiltig, permanent återkoppling till medborgarna vilket är var det här arbetet handlar om.

Syftet med detta arbete var att utforma och genomföra en medborgarmedverkansprocess i ett parkprojekt, där medborgarnas åsikter får en framträdande roll i gestaltningen. I arbetet beskrivs medborgarmedverkan i tre andra projekt samt utformandet och genomförandet av en medborgarmedverkansprocess kring utvecklingen av parken Smedstuguplan i Norrköping. Detta projekt skedde i samarbete med Tekniska kontoret på Norrköpings kommun.

De studerade projekten visade att en bredd av metoder kan användas för att involvera medborgare i utvecklandet av platser i staden. Projekten tillämpade olika informationskanaler för att se till att information om projektet nådde fram till medborgarna, kreativa metoder på platsen för att locka medborgarna att delta i olika aktiviteter och såväl kvalitativa som kvantitativa metoder för insamling av medborgarnas åsikter. Medborgarmedverkansprocesserna fungerade som inspiration till processen på Smedstuguplan i kombination med en lista av framgångsfaktorer framtagna av Sveriges kommuner och landsting i skriften 11 tankar om medborgardialog i styrning (2009).

Parken Smedstuguplan i stadsdelen Haga i Norrköping tjänade under 50- och 60-talet som vändplan för spårvägen. Parken utgörs av en rund grönyta om ca 35x45 m med några träd och buskar. Medborgarmedverkansprocessen ämnade väcka nyfikenhet för platsen och på så sätt skapa engagemang hos en bred publik, att locka många att bidra med information som på ett självklart sätt kunde tillämpas i gestaltningskedet och att medborgarna tydligt skulle kunna se att deras åsikter tagits tillvara på i gestaltningsförslaget. I processen användes flera olika informationskanaler, parken försågs med tillfälliga möbler och belysning, medborgarna bjöds in att besvara en enkät om funktioner och ett formulär om stilpreferenser och en workshop genomfördes. Workshopen besöktes av 127 personer, 137 enkätsvar lämnades in och 48 personer besvarade formuläret om stilpreferenser. Synpunkterna från medborgarna kombinerades med kommunens krav och mina iakttagelser från platsen i ett gestaltningsförslag. Förslaget presenterades för medborgarna (25 personer) och reviderades efter deras synpunkter.

Medborgarmedverkansprocessens metoder förändrade parkens användning. De tillfälliga tilläggen i parken fick medborgarna att få upp ögonen för denna annars bortglömda plats och engagera sig i parkens framtida utformning.

SUMMARY

The growing interest for citizen participation within the fields of urban planning and architecture has its roots in theories of sustainability and democracy. The practice is now widely promoted as an essential keystone in creating just, sustainable and successful public places (Calderon, 2013, p. 13). The Swedish Association of Local Authorities and Regions (SKL) have established eight factors of success in composing a participatory process. These are (SKL, 2009, p.25):

- - Dialogue early in the decision-making process
- - Honest intent from politicians and civil servants
- - An issue of interest to citizens
- - Dialogue as part of the management process and timetable
- - Clarity of purpose and a clear framework
- - Invite and seek out to reach many
- - Visualize
- - Feedback

Community participation is used in many different ways in urban planning and architecture. The purpose of this work is to design and implement a public participation process in a park project, where citizens' opinions will be prominent in the resulting design proposal. It is specified by focusing on a small scale park development project. The question of research was:

- How can a citizen participation process be designed so that its results can guide the design of Smedstuguplan?

Top: Northwestern Norrköping
Left: The neighbourhood Haga,
Smedstuguplan marked in
yellow.
Right: Smedstuguplan

Ortofoto © Lantmäteriet

METHOD

The first part of this work is theoretical and examines participation in three other projects in Sweden through literary studies and a participatory observation. The two projects studied through literature; a design dialogue in Alby and a temporary installation in Norrköping, were chosen since they're successful examples of using a wide range of strategies to involve citizens and they represent two extremes in scale. The project in Alby was a large urban planning project regarding an entire neighbourhood. The project in Norrköping was a small scale student project more similar to the Smedstuguplan project. The third project was studied through participatory observation during a dialogue meeting at Norrköping municipality. This provided detailed information on how to perform a single method and involve citizens in the work of the local authorities. The aim of the theoretical studies was to gather inspiration for the development of the participatory process on Smedstuguplan in the second part of this essay.

The second part of this work regards the project at Smedstuguplan, the development and implementation of the citizen participation process as well as the design process. Inventory and observational studies was conducted in order to investigate the site and form the foundation of both the participation- and design process. The development of the citizen participation process was guided by The Swedish Association of Local Authorities and Regions eight factors of success as well as the findings from part one and the project goals. The information gathered from the citizens in form of requests for functions and aesthetics of the park was applied in the design process. The design proposal was presented to the citizens and revised according to their comments as well as the demands from the local authorities.

COMPOSITION OF OTHER PROCESSES

The first project studied was a large urban development project in Alby. It applied surveys and workshops together with a showroom where you could move around features in a model and talk to the architects involved (Boverket, 2014a and Botkyrka kommun, 2012, p. 15). The progression of the project was continuously announced on Twitter (Botkyrka kommun, 2012, p. 15). The second project was a project by landscape architecture students focusing on a small site in Norrköping. The students, Hilda Franklin and Anna Gustafsson highlighted a post-industrial plot using a temporary installation, where each visitor could make their contribution to the structure (Franklin and Gustafsson, 2014, p. 7, 14). They communicated on social media and through newspapers as well as symbolic posters in the city, tying plastic bands around trees and fences, creating curiosity which led people to their site (Franklin and Gustafsson, 2014, p. 55, 57). Finally, participatory observation was made during a dialogue meeting with school children. The meeting concerned the opening ceremony for a park they had participated in developing. It showed the importance of presenting many options to show more alternatives than what the citizens would've originally thought of. The children were shy and it was helpful that they had pre-recorded their wishes. It showed the importance to vary the communication medium in order to accommodate everyone.

THE PROJECT AT SMEDSTUGUPLAN

That the park needed to be emphasized for people to engage in the process became clear during the inventory and observational studies. These methods laid the foundation of the creation of both the participatory- and the design process. The project's main goal was set as: A well-established design in which Haga residents are able to acknowledge their contributions. This goal was divided into three targets in order to form the basis of the participation process.

- Awaken the curiosity of the site early on and thereby initiate the thinking process for residents and generate commitment among a wide audience.
- Many citizens will contribute information which can be incorporated into the design proposal.
- Citizens should be able to see that their inputs are incorporated into the final design.

A set of four strategies were created with inspiration from part one and the eight success factors, in order for the participatory process to fulfil the targets.

- ① Spreading information is vital in any process of citizen participation. This project used a webpage, a message board on site, a Facebook event and postal mailing in order to do that.
- ② Temporary additions such as movable furniture, fairy string lights forming a ceiling over the park, spray coloured dots on adjacent sidewalks and a temporary Twister mat sprayed on the lawn were used to create interest for the site.
- ③ Gathering information was essential to provide the base for the design proposal. The methods included a survey on functions, a poll on aesthetic preferences and a workshop on site. The information gathered from these methods as well as demands from the municipality and the findings from the inventory and observation were embodied in the design proposal.
- ④ Presentation of the proposal. The design proposal was presented for the citizens and revised according to their comments and in order to fit the budget.

①

②

③

④

1. The message board on site. 2. Temporary Twister mat with movable benches in the background. 3. People answering the survey at the workshop. © Maja Pålsson (1-3). 4. Presentation meeting. © Annika Gustafsson

RESULTS OF THE PARTICIPATION PROCESS

A total of 127 people came by the park on workshop hours, 10⁰⁰-13⁰⁰, Saturday 25th and Sunday 26th of April. I and a fellow landscape architect from the municipality had prepared coffee, cookies, 30 balloon bundles working as movable temporary bushes as well as some pop music, extra furniture, paper and pens. The workshop encouraged people to answer both the survey and the poll as well as it gave us the opportunity to talk to people, get to know them and discuss the matters of their hearts. This provided a general sense of what's important for most as well as the opportunity to meet and talk to people with special needs who could explain how a certain function could be carried out in order for them to be able to use it. During the workshop it became clear that the temporary additions had had impact on the way the park was used. Several people mentioned how they had never noticed the park before but now the lighting made the park visible from their windows. Most of the people I talked to during the workshop had never set foot on the lawn and once they did, they realised the park was actually much bigger than they'd thought.

137 people answered the survey on functions. It was available both online from the municipality webpage as well as posted to 400 people living in the buildings surrounding the park. It was also available through the message board on site. The poll on aesthetic preferences could only be answered during the workshop which resulted in 48 answers. The quantitative methods gave a good overall view on what people wanted their park to become. Together with the qualitative inputs from the workshop and in collaboration with landscape architects from the municipality, a design proposal was developed. The proposal was presented to the citizens in a meeting which attracted 25 persons. The presentation ended with a feedback and question time. The proposal was revised and further detailed according to the notes from the

citizens as well as a measure to meet budget. The park was built in November 2015.

DISCUSSION

In the development of the participation process at Smedstuguplan, the eight success factors were used as guiding principles. In retrospect, I can see that I especially took on four of them: to reach many, feedback, visualize, and to make the issue interesting. The two last factors worked as a means of reaching many. All the methods were developed with feedback and applicability as a premise. The process was constructed from the standpoint that the resulting design would stand as the ultimate feedback to the citizens and constitute evidence of the importance of their participation. I assess the process and its methods successful since it engaged many and the information gathered could be applied in the design proposal. I found that the other points; dialogue early, honest intent, dialogue embedded in the management process and timetable and clarity of purpose and a clear framework more fundamental to the process, but didn't give guidance in the design of its methods.

That the methods themselves affected the way the park was used was the most exciting aspect of this citizen participation process. The temporary additions and on-site activities highlighted the park and people who previously only had seen it from a distance now experienced the park from within. If I was to design the process today, I'd use all the methods I had then but with a few minor changes.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING 9

BAKGRUND 10

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR 14

AVGRÄNSNINGAR 16

METOD 17

FÖRSTUDIER 19

DESIGNDIALOG I ALBY 20

ENERGIVÄVEN 21

MEDBORGARDIALOGMÖTE 22

SLUTSATS 22

FAS ETT: PLATSEN 23

INVENTERING 24

HISTORISK TILLBAKABLICK 26

PLATSOBSERVATION 28

SLUTSATS 29

FAS TVÅ: MEDBORGARNA 30

UNDERLAG FÖR MEDBORGAR- 31

MEDVERKAN

PROCESSEN 32

SPRIDA INFORMATION 33

TILLFÄLLIGA TILLÄGG 36

SAMLA INFORMATION 38

FAS TRE: KONKRETISERING 48

BESLUT OM FUNKTIONER 49

GESTALTNINGSPROGRAM 51

GESTALTNING 52

FÖRSLAGSPRESENTATION 54

REVIDERING 55

DISKUSSION 57

RESULTATDISKUSSION 58

METODDISKUSSION 58

OVÄNTADE UTMANINGAR 61

VAD HÄNDE SEN? 62

REFERENSER 63

INLEDNING

Här beskrivs arbetets bakgrund, syfte och frågeställningar.
Här finns även läsanvisning, avgränsningar och metodval.

BAKGRUND

Många kommuner väljer idag att på olika sätt bjuda in medborgare att delta i planeringsprocesser. Intresset grundar sig i teorier om social hållbarhet, demokrati och såväl internationella som nationella konventioner och riktlinjer som menar att medborgarmedverkan bör vara en del av den kommunala planeringen. Medborgarmedverkan kan tillämpas inom många olika verksamheter och områden.

Norrköpings kommun är en av många kommuner som jobbar aktivt med medborgarmedverkan i den fysiska planeringen. Ett steg i ledet är kommunens nyligen genomförda sociotopkartering där Norrköpings medborgares faktiska användning av stadens parker kartlades. Sociotopkartan resulterade i riktlinjer för stadens framtida parkutveckling där befintliga parker ska rustas upp för att få fler kvaliteter. En av dessa parker är Smedstuguplan, en mycket liten park som under en kort period tjänat som vändplan till spårvägen och sedan dess fallit i glömska. Att involvera medborgarna i upp-rustningsprojektet är ett naturligt efterföljande steg i utvecklingen.

Formen som medborgarmedverkan kan ta är inte förutbestämd och ofta behövs en kombination av metoder för att nå ut till så många som möjligt. För att processen ska upplevas som meningsfull krävs kontinuerlig feedback. Som landskapsarkitekter, har vi möjlighet att utforma en process där medborgarmedverkan bidrar till gestaltningen - och där gestaltningsförslaget i sig utgör en slutgiltig, permanent återkoppling till medverkansprocessen. Det är *utformningen* av en sådan process som det här arbetet handlar om.

Överst: Norrköpings
nordvästra delar.
Vänster: Stadsdelen Haga,
Smedstuguplan markerat.
Underst: Smedstuguplan

Ortofoto © Lantmäteriet

MEDBORGARMEDVERKAN

Medborgarmedverkan har en viktig roll i den samtida landskapsarkitekturens praktik och är ett oumbärligt verktyg för att skapa lyckade, hållbara och rättvisa offentliga platser, menar Camilo Calderon, som forskar om medborgarmedverkan inom landskapsarkitektur (2013 s. 44). Det föreskrivs av såväl Agenda 21, Århuskonventionen som av den Europeiska landskapskonventionen och är en obligatorisk del av många stadsbyggnadsprojekt i såväl Europa som USA, enligt Calderon (2013, ss. 44-45).

Idéer om medborgarmedverkan växte fram på 1960-talet som kritik mot designbeslut som ignorerade behoven hos de medborgare som stod utan politisk makt och i ett försök att överbygga klyftan mellan expertens tekniska rationalitet och lekmannens vardagliga värderingar, behov och preferenser (Calderon, 2013, s. 13). Ett av huvudargumenten bakom medborgarmedverkan är att medborgare har specialiserad kunskap om sitt närområde och att information om den måste inkluderas i beslut som rör deras offentliga rum (Calderon, 2013, s. 45). Boverket (2015-02-12) skriver att allmänheten ofta har bättre kunskap om lokala förhållanden än vad planerare och beslutsfattare har eftersom människor som rör sig på en plats dagligen ser saker på ett annat sätt än vad planerare gör, varför det är viktigt att de får komma till tals tidigt i processen. Vidare kan medborgarmedverkan öka medborgarnas engagemang, ägandeskap och kontroll i utvecklingen av deras offentliga rum, vilket ofta ger makt till dem som annars inte brukar representeras i planering och designprocesser (Calderon, 2013, s. 45).

Medborgarmedverkan är enligt Sveriges kommuner och landsting, SKL (2009, ss.5,17) ett verktyg för att smälta samman invånarnas värderingar med tjänstemännens faktakunskaper. De menar att detta kan förstärka och stödja den representativa demokratin då beslut ska fattas. Genom att involvera medborgare kan tilliten och

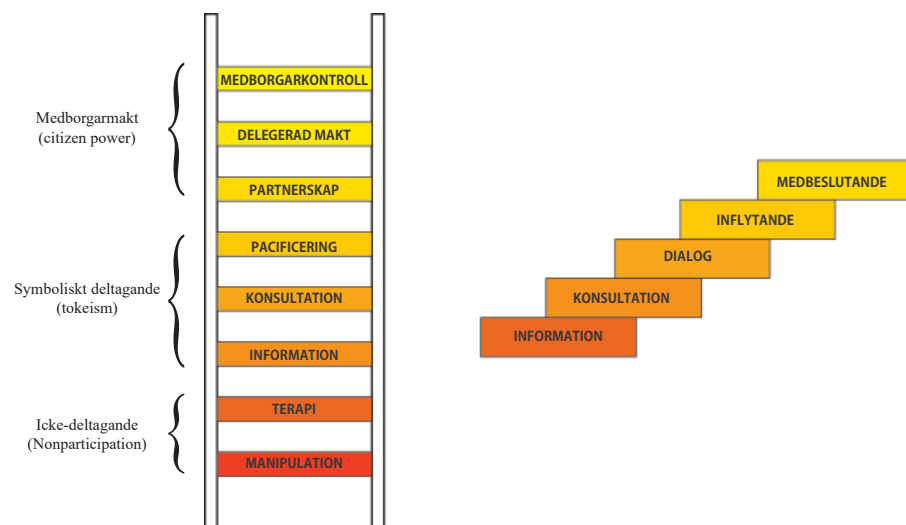
förtroendet för det demokratiska systemet förstärkas, vilket det idag finns behov av att göra (SKL, 2009, s. 9). Att processen är meningsfull, ger möjlighet till påverkan och att resultatet blir tydligt är förutsättningar för en lyckad medborgarmedverkansprocess (SKL, 2009, s. 9). Enligt Calderon (2013, s. 45) anses fördelarna med medborgarmedverkan inom landskapsarkitektur och samhällsplanering ofta vara en bättre förståelse för och respons till lokala värden, behov och problem, att balansera olika intressen och värderingar som ligger till grund för projektet, att i större utsträckning göra arkitekterna ansvariga för den sociala hållbarheten av de miljöer som de skapar samt att bejaka de lokala värden som finns och öka känslan av gemenskap. Han menar vidare, att dessa fördelar sammantaget förmodas bidra till skapandet av goda, hållbara, offentliga platser.

Calderon (2013, s. 49) berättar att det i praktiken är vanligt att uppleva svårigheter att involvera många olika parter, att skapa en meningsfull dialog mellan deltagarna samt att på ett rättvist sätt fördela inflytandet. Han menar att svårigheterna ligger i att involvera alla medborgare, att medborgarna talar för sina intressen snarare än samhällets och att enskilda individer kan ta kontroll över processen. Andra problem är praktikernas otillräckliga kunskap om hur en medborgarmedverkansprocess kan genomföras samt en uppfattning om att medborgarmedverkan kan minska projektets estetiska kvaliteter (Calderon, 2013, s. 49).

Medborgarmedverkan kan planeras, graderas och utvärderas utifrån spektrum av deltagande som exempelvis Arnsteins delaktighetsstege från 1969 och SKL:s delaktighetstrappa från 2009 (se fig 1). Arnsteins stege är ett analysverktyg avsett för forskning i USA, medan SKL:s trappa är utformad för att hjälpa svenska tjänstemän och politiker i val av metod (Castell, 2013, s. 1). Castell (2013, s. 4) menar att de båda har en strävan uppåt men att Arnsteins mål är

att nå så högt upp som möjligt medan SKL:s trappsteg alla benämns som likvärdiga och att trappan i sig snarare har sin tyngdpunkt i mitten. Arnstein delar upp sina trappsteg i tre olika kategorier; icke-deltagande, symboliskt deltagande och medborgarmakt. I den första kategorin involveras medborgare i aktiviteter för att kunna påverka deras åsikter eller vända uppmärksamhet från de egentliga problemen (Castell, 2009, s. 2). Mellansegmentet ger medborgarna ett visst inflytande men kan också innebära att medborgarnas åsikter sedan inte får någon egentlig betydelse (Castell, 2009, s. 2). Det översta segmentet ger medborgarna makt att bestämma genom att de bildar egna styrelser eller egna demokratiska organisationer och det är först här som Arnstein menar att verkligt deltagande äger rum (Castell, 2009, s. 2). Calderon (2013, s. 46) skriver att informationsinsamling och konsultation är de vanligaste metoderna för medborgarmedverkan. Han menar att man kan argumentera att dessa möjliggör välinformerade beslut

Arnsteins delaktighetssteg och SKL:s delaktighetstrappa representerar två synsätt på medborgarmedverkan. Informationskälla: Castell (2013. ss. 2, 4).

som svarar mot medborgarnas intressen och värderingar, men att flera forskare anser att dessa former av deltagande inte innebär en fördelning av makt till medborgarna. På så vis, kan en deltagande-process användas av opportunistiska politiker och professionella för att manipulera medborgarnas åsikter för att främja sina egna intressen (Calderon, 2013, s. 46).

Formen som medborgarmedverkan kan ta är fri och metoderna varierar mellan allt från informationsinhämtning, konsultation och workshops till partnerskap och att helt få kontroll över beslut och budget (Calderon, 2013, s. 46). Valet av metod beror ofta på projektets mål och målgrupp (Calderon, 2013, s. 46). Oavsett metodval bör det centrala målet vara att skapa konsensus vari landskapsarkitektens roll är att fungera som samtalsledare, reda ut konflikter och lösa kommunikationsproblem (Calderon, 2013, s. 46). Det vanligaste problemet uppstår, enligt SKL (2009, s. 11) när deltagarna upplever tvivel om deras medverkan fick betydelse för resultatet eller inte. Deltagarna ifrågasätter då om det fanns ärliga intentioner och möjligheter att påverka, eller om processen endast utgjorde en plattform för att befästa i förväg uttänkta beslut (SKL, 2009, s.11). Enligt SKL (2009, s. 25) har detta kunnat undvikas genom att ett antal framgångsfaktorer tillämpas för att processen ska upplevas som meningsfull:

- Dialog tidigt i beslutsprocessen
- Ärligt uppsåt från politiker och tjänstemän
- Handla om en fråga som är intressant för medborgarna
- Medborgardialog inlagd i styrprocess och tidplan
- Tydligt syfte och tydliga ramar
- Inbjudas och söka upp så man når många
- Visualisera
- Återkoppling

NORRKÖPINGS SOCIOTOPKARTERING

Ett sätt att ta tillvara medborgares erfarenheter och åsikter i planeringsprocessen är att konstruera sociotopkartor. Den allra första sociotopskartan producerades över Stockholm 1994-2002 i ett försök att kartlägga stockholmarnas faktiska användning av och åsikter kring park- och naturvärden (SBK 2003:2, s. 3). Sedan dess har många svenska städer utarbetat egna sociotopkarteringar enligt liknande modeller.

Under hösten 2014 kartlade Norrköpings kommun, i samarbete med Tyréns arkitekter, stadsdelarna Fiskeby, Pryssgården, Eneby, Haga, Marielund och Lagerlunda (Norrköpings kommun, 2014). Sociotopkarteringen utfördes i form av en enkätundersökning på webben, gruppintervjuer samt observationer av parkerna. (Tyréns, 2014a, s. 5).

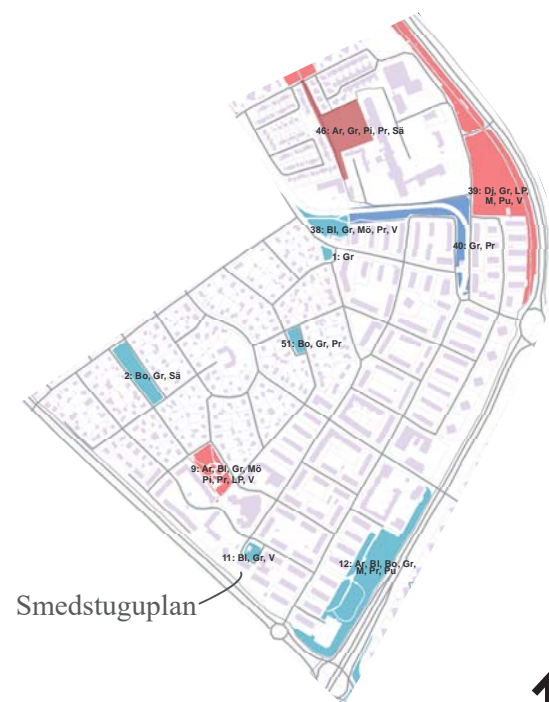
Syftet med sociotopkarteringen var att använda kartan till att utveckla grönområden i områden där det idag råder parkbrist (Norrköpings kommun, 2014). Enligt Norrköpings kommun (2014) ska alla ha tillgång till en park om minst 0,3 hektar inom 300 meter från sin bostad. Detta uppfylls inte i Haga och Marielund (Norrköpings kommun, 2014).

I stadsdelen Haga finns det många, små parker med relativt få sociotopvärden. Slutsatsen var att de sociotopvärden som främst ska stärkas i Haga är Promenad och Vila (Tyréns, 2014a, s. 11). En av parkerna som bör förstärka sina värden är Smedstuguplan. Den har i sociotopkarteringen fått värdena Grönska, Blomning och Vila (Tyréns, 2014b, s. 5). Smedstuguplan skulle behöva utvecklas till en fickpark och målpunkt med trevliga sittplatser och blomning (Tyréns, 2014a, s. 12). Totalt var det åtta personer som svarade på enkätfrågan om Smedstuguplan varav de flesta brukade passera den på promenad (Tyréns, 2014b, s. 5), i intervjuer nämndes

Smedstuguplan i samband med sociotopvärdet grönska. De flesta tyckte inte att något sociotopvärde passade in på parken (Tyréns, 2014b, s. 5). Några tyckte att parken var bra som den var, medan andra påpekade att den behövde mer skötsel (Tyréns, 2014b, s. 5). Någon tyckte att man skulle bygga något fint på platsen då den nu bara är en gräsplätt (Tyréns, 2014b, s. 5). Smedstuguplan blev den plats där jag valde att genomföra min studie.

Stadsdelspark
Kvarterspark

Ar Artrikedom
Bl Blomning
Bo Bollspel
Dj Djurhållning
Gr Grönska
LP Lek på lekplats
M Motion
Mö Mötesplats
Pi Picknick
Pr Promenad
Pu Pulka
Sä Sällskapslek
V Vila

Sociotopkarta för Haga. Här visas Hagas parker med de upplevda sociotopvärdena. © Norrköpings kommun

PROJEKTETS RAMAR

Utöver sociotopkartans visioner om en pocketpark med blomning och säsongsvariation, vila och möjlighet att stanna till vid promenad hade Norrköpings kommun få krav på parkens framtida utformning. De ville att den skulle vara tillgänglig, lättskött, att gångvägarnas bredd skulle vara 1,7 m och att det inte skulle bli en lekpark, på grund av närheten till omgivande trafik. Kommunen ansåg även att vattenkontakt vore orimligt att leverera på den här platsen inom utsatt budget. Projektet rymdes inom en snäv tidsplan. Vårt första möte skedde i slutet på mars och mitt arbete avslutades före midsommar.

Under projektets gång var jag inte anställd av Norrköpings kommun, men fick en kommunal e-postadress samt tillgång till deras Facebooksida. Förhållningsreglerna kring medborgarmedverkansprocessen var lösa, men jag uppmanades besvara alla kommentarer som kom in inom 24 timmar. Jag hade således inga egentliga prestationskrav annat än mina egna och jag gavs fria händer att styra över projektet som jag ville. Som bollplank i projektet hade jag landskapsarkitekt Maja Pålsson, kommunikatör Pernilla Juhlin och Per Liberg, som ansvarar för verksamheten på kommunens snickeri. Alla inköp diskuterades i förväg med Maja som fungerade som min chef och var en hörnsten i alla projektets delar. Hon representerade Norrköpings kommun i projektet och var den som hade sista ordet i alla val som gjordes. Hon var ständigt närvarande och hjälpte mig att utveckla och precisera mina metoder. Hon beslutade även vilka önskemål som skulle få genomslag i förslaget och handledde mig i gestaltungsarbetet.

Pernilla Juhlin granskade alla utskick jag gjorde så att de passade in i kommunens kommunikationsmallar. Vissa dokument jag använde producerade Pernilla på egen hand när tidsramen var knapp.

PROBLEMATISERING

Det övergripande problemet är svårigheterna att utforma och genomföra en medverkansprocess där medborgarnas åsikter får huvudsaklig betydelse för resultatet. I problemet ingår hur en process som så många berörda som möjligt vill engagera sig i kan utformas. Ytterligare en utmaning är hur olika metoder för insamling av information kan utformas så att den insamlade informationen är av sådan karaktär att den kan användas i gestaltningsskedet.

SYFTE

Syftet med det här arbetet var att utforma och genomföra en medborgarmedverkansprocess i ett parkprojekt, där medborgarnas åsikter skulle få en framträdande roll i gestaltningen.

FRÅGESTÄLLNING

Arbetet konkretiseras genom att fokusera på ett specifikt projekt. Frågeställningen det utgick från var:

Hur kan en medborgarmedverkansprocess utformas så att dess resultat kan vägleda gestaltningen av Smedstuguplan?

Detta arbete tampas således med alla frågor och val som en riktig medborgarmedverkansprocess innebär från start till mål – från planering till färdigt förslag.

MÅLGRUPP

Arbetet riktar sig till landskapsarkitekter men även andra som har intresse av medborgarmedverkan, till exempel andra typer av arkitekter, stadsplanerare och politiker.

FÖRVÄNTAT RESULTAT

Arbetet förväntades resultera i planering, utveckling och genomförande av en medborgarmedverkansprocess samt ett gestaltungs-förslag för parken Smedstuguplan.

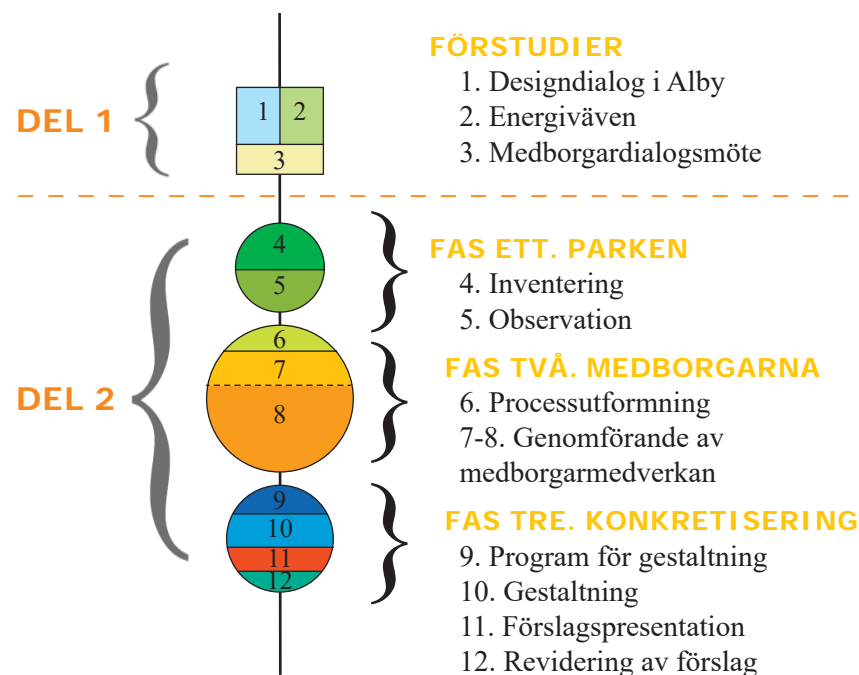
LÄSANVISNINGAR

Arbetet är uppdelat i två delar. Den första delen beskriver tre andra medborgarmedverkansprojekt. Två projekt studerades genom litteratur och ett projekt genom en deltagande observation. Denna information bidrog till att visa hur en medborgarmedverkansprocess kan utformas genom att visa på hur andra har gjort.

Den andra, mer omfattande delen är orienterad kring projektet på Smedstuguplan. Projektet utgjordes av två parallella processer - designprocessen och medborgarmedverkansprocessen. Då dessa processer är sammanflätade och medborgarmedverkansprocessen utgör mitt resultat har jag för läsbarhetens skull valt en annan uppdelning, i form av tre faser.

I fas ett utforskades parken genom inventering och observation. I fas två redovisas medborgarmedverkansprocessen på Smedstuguplan. Här beskrivs processutvecklingen såväl som genomförande och resultat. I fas tre redogörs hur resultaten från fas ett och två konkretiseras i ett gestaltungs-förslag som presenteras för medborgarna och revideras utifrån deras synpunkter.

Figuren till höger beskriver arbetets upplägg och återfinns som en indikator på var i arbetet du befinner dig, placerad i nedre högra hörnet. Då metoderna för medborgarmedverkan är arbetets resultat beskrivs de i fas två och tre och inte i metodavsnittet.

Figuren ovan visar arbetets indelning och upplägg.

AVGRÄNSNINGAR

Gestaltningsarbetet avgränsas geografiskt kring den plats som i Norrköpings kommuns kartor är markerad som parkmark på Smedstuguplan. Under platsobservationen studerades även trafik på omkringliggande gator och trottoarer.

Geografisk avgränsning. Område i färg representerar projektets geografiska avgränsning. Kartunderlag: © Norrköpings kommun

DEFINITIONER

Att definiera och specificera begrepp är viktigt i alla projekt av kommunikativ karaktär. Nedan följer en redogörelse för några i uppsatsen återkommande begrepp.

INFORMATION

Nationalencyklopedin (2016) definierar information som det meningsfulla innehåll som överförs vid kommunikation i olika former. Information uppstår således i kommunikation mellan olika aktörer.

MEDBORGARE

Enligt Svenska akademiens ordlista (2015) är medborgare en medlem av det samhälle som en stat utgör. Jag har valt att kalla alla människor som har koppling till mitt projekt för medborgare utan att göra skillnad på medborgarskap.

MEDBORGARMEDVERKAN

Medverkar gör en person som deltar i någon aktivitet. Medborgarmedverkan är således ett begrepp som innebär att medborgare deltar i projektets framskridning. Medverkan definierar inte vilken typ av aktivitet det rör sig om och kan därför inkludera många olika metoder, varför jag valt detta begrepp framför exempelvis medborgardialog.

MEDBORGARMEDVERKANSPROCESS

Process likställs med förlopp enligt Svenska akademiens ordlista (2015). En medborgarmedverkansprocess är således det förlopp av metoder som tillämpats för medborgarmedverkan i ett projekt.

SOCIOTOPKARTA

Eftersom det är Norrköpings kommuns sociotopkarta som behandlas i detta arbete används deras definition. Norrköpings kommun (2014) definierar sociotop som "en plats för människor, en avgränsad plats där människor vistas och gör olika aktiviteter. En sociotopkarta visar vilka sociotoper som finns i staden och deras sociotopvärden som är upplevelse- eller aktivitetsvärden. De beskriver platsens sociala värden" (Norrköpings kommun, 2014).

METOD

För att undersöka hur andra har utformat medborgarmedverkansprocesser studerades två projekt i sin helhet och en deltagande observation genomfördes vid ett medborgardialogsmöte. Ett reellt projekt genomfördes i samarbete med Norrköpings kommun för att ta reda på hur en medborgarmedverkansprocess anpassad för parkprojektet på Smedstuguplan kunde utformas.

DEL 1. STUDIER AV ANDRA PROJEKT

För att undersöka hur en medborgarmedverkansprocess kan utformas, studerades två projekt i Sverige. Dessa projekt valdes då de representerar två ytterligheter på en skala där projektets förutsättningar bestämmer arbetsmetoden. Båda projekten inkluderar medborgarna i ett tidigt skede och utgör lyckade exempel på hur man kan arbeta med medborgarmedverkan på ett praktiskt sätt. Det ena är ett storskaligt planeringsprojekt i Alby där många olika metoder kombinerades. Projektet finns med på Boverkets lista över referensprojekt (Boverket, 2014b). Projektet i Alby studerades genom att läsa dokument från Botkyrka kommun och Boverket.

Det andra projektet, Energiväven, är ett examensarbete utfört av två landskapsarkitektstudenter, där ramarna mer liknar de som återfanns i Smedstuguprojektet. Energiväven utfördes i Norrköping där en till ytan ganska liten plats uppmärksammades med hjälp av tillfällig arkitektur. Medverkansfasen varade under fyra dagar och genomfördes i form av en interaktiv installation. Examensarbetet Energiväven av Anna Gustafsson och Hilda Franklin (2014) utgjorde min källa i studien.

DELTAGANDE OBSERVATION

Metoden deltagande observation är enligt Katrine Fangen (2005, s. 29) en av de mest centrala metoderna inom samhällsforskning. Hon menar att deltagande observation innebär två typer av parallellt handlande (Fangen, 2005, s.30). Dels engagerar sig forskaren i ett samspel med andra samtidigt som denne observerar deltagarnas handlande (Fangen, s. 30). Deltagande i den här kontexten syftar enligt Fangen (2005, s. 21) till att vara en del av ett allmänt socialt samspel med sina forskningsobjekt snarare än att delta på deras villkor. Om forskaren intar en renodlad åskådarposition kan forskningssubjekten känna sig stressade av dennes närvaro, därför är deltagandet en förutsättning för att få trovärdiga data (Fangen, 2005, s. 21).

Observationsstudien i det här projektet syftade till att förstå hur Norrköpings kommun går till väga med medborgarmedverkan samt att lyssna på kommunikationen mellan medborgare och tjänstemän. Mötet bestod av en landskapsarkitekt och två kommunikatörer från kommunen, tre medlemmar från elevrådet på en mellanstadieskola samt en fritidspedagog och hölls på förmiddagen den 14 april, 2015. Mötet handlade om planering av invigningen av en park som skolans elever varit med och utformat.

DEL 2. REELLT PROJEKT

Projektet på Smedstuguplan utgjordes av två parallella processer, designprocessen och medborgarmedverkansprocessen. Dessa delades upp i tre faser. I fas ett samlades information in från parken. I fas två utvecklades och genomfördes en medborgarmedverkansprocess. Båda dessa faser resulterade i insamlad information. Denna konkretiserades i fas tre i form av ett gestaltungsförslag. Förslaget presenterades för medborgare och kommun och reviderades därefter utifrån de synpunkter som kom in. På så vis följdes och testades hela processen från planering till färdiga ritningar. Nedan

beskrivs fasernas metoder mer ingående.

FAS ETT: PARKEN

Här beskrivs de metoder som användes för att samla information om parken.

- Inventering

Inventering utfördes den 25e mars, med kamera, anteckningsbok och penna. Syftet med inventeringen var att få en uppfattning om parken samt att undersöka dess förutsättningar och potential. Parkens skick och dess mikroklimat observerades. Noteringar av spår efter människor och djur gjordes, så som skräp och fågelbon.

- Historisk tillbakablick

Efterforskningar gjordes i Norrköpings stadsarkiv och i böcker om Norrköpings historia med fokus på spårvägnas utveckling.

- Observationsstudie

Syftet med observationerna var att se hur människor rör sig i området och parkens användning över dygnet. Observationsstudier utfördes onsdagen den 25e mars, 2015 i en halvtimme i taget, fyra gånger: kl 07.50, 11.50, 16.15 och 19.20. Under observationsdagen var vädret mestadels soligt. Observationsområdet begränsades till Smedstuguplan med angränsande trottoarer samt bil- och cykelvägar.

FAS TVÅ: MEDBORGARNA

Medborgarmedverkansprocessen utvecklades med SKL:s lista över framgångsfaktorer (se s. 12) och projektets förutsättningar och mål som utgångspunkt. Processens metoder utvecklades med SKL's punkter som mål och med resultatet från studien av andra projekt som inspiration. Processen och dess metoder utgör arbetets resultat och redovisas därför i arbetets fas två.

FAS TRE: KONKRETISERING

Den insamlade informationen från fas ett och två kvalitetstestades genom ett gestaltungsförslag. Förslaget förkroppsligade resultatet från medborgarmedverkansprocessen och utgjorde en fysiskt påtaglig återkoppling till medborgarna. Nedan beskrivs de metoder som användes i den här fasen.

- Gestaltungsprogram

Ett program sammanställdes utifrån information från inventering, observation och medborgarmedverkansprocessen, krav från kommunen samt sociotopkartans riktlinjer.

- Gestaltning

Med programmet som ramverk utarbetades ett gestaltungsförslag. I gestaltungsprocessen tillämpades skissarbete för hand följt av ökad detaljeringsgrad i AutoCAD och färgläggning i Illustrator. Skisserna granskades och utvecklades tillsammans med landskapsarkitekter från Norrköpings kommun. Illustrationer skapades i Illustrator.

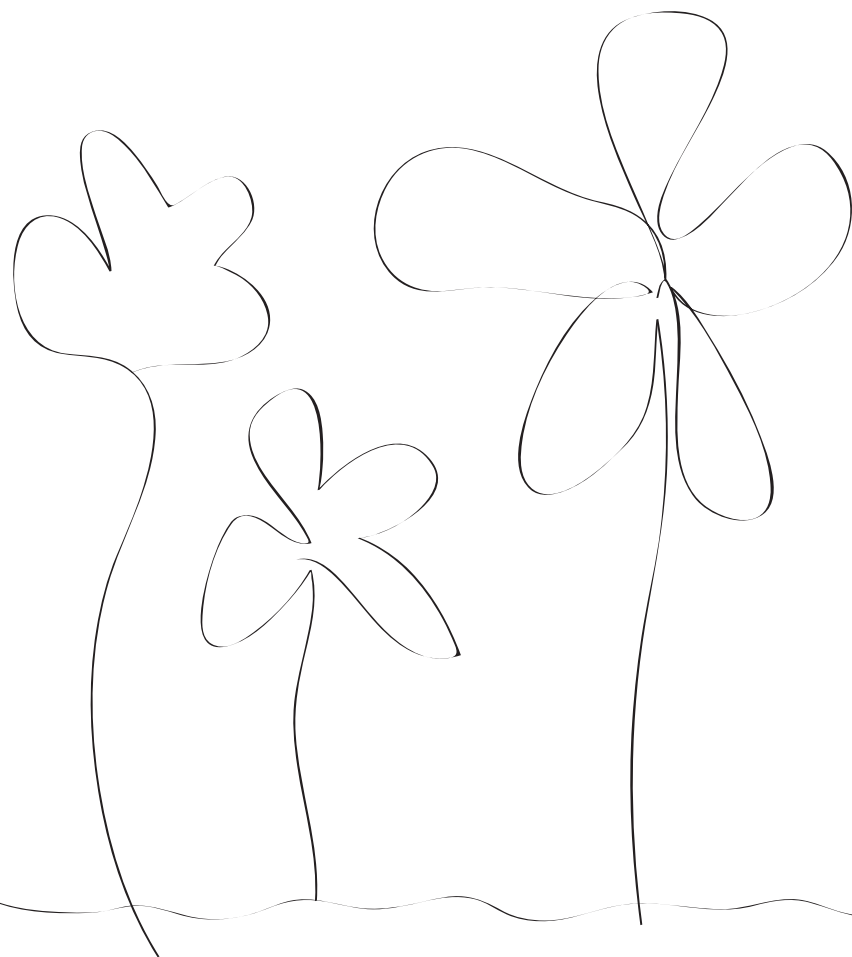
- Förslagspresentation

Gestaltungsförslaget redovisades för medborgare i form av en förslagspresentation. Detta moment utvecklades genom medborgarmedverkansprocessen och beskrivs därför närmare i resultatdelens fas två.

- Revideringsarbete

Förslaget reviderades och fördjupades i detaljeringsgrad utifrån medborgarnas synpunkter på förslagspresentationen och efter prövning mot kommunens budget.

DEL 1. FÖRSTUDIER

I det här avsnittet presenteras hur andra har genomfört medborgarmedverkan. Tre olika projekt som tillämpat medborgarmedverkan studeras. Två av dem är tidigare avslutade projekt som studeras genom litteratur. I det tredje projektet studerades ett medborgardialogsmöte genom en deltagande observation.

DESIGNDIALOG I ALBY

Designdialogen i Alby utfördes av Nyréns arkitekter på uppdrag av Botkyrka kommun 2012.

SYFTE MED PROJEKTET

Syftet med designdialogen var att i tidigt skede aktivera många albybor i en diskussion kring ett skissförslag för kommande utveckling av Alby. Vidare skulle albyborna få möjlighet att påverka och kommunen skulle få bättre kunskap om Alby och dess invånare (Boverket, 2014a).

STRATEGIER

Projektet tillämpade den forskningsbaserade metoden Designdialog som är utvecklad för tidiga skeden i planerings- eller byggprocesser och där varje etapp har ett tydligt syfte, innehåll och förväntat resultat (Boverket, 2014a). I projektet arbetade de brett med flera olika strategier. I Alby centrum fanns under tolv veckor en utställningslokal med information om projektet, där alla inbjöds att delta i kommande workshops och att på egen hand möblera om i en modell över skissförslaget samt svara på en enkät (Boverket, 2014a). I utställningslokalen fanns även en film som visade en vandring i det framtida Alby och det fanns möjlighet att i datorspelet Minecraft bygga framtidens Alby (Botkyrka kommun, 2012, s. 15). Botkyrka kommun skriver att datorspelet ofta fungerade som en dragkraft för barnen in till utställningslokalen, där deras föräldrar sedan också blev delaktiga. Dialogens fortskridande redovisades på Twitter. Designdialogens kärna utgjordes av sex workshops som sammanlagt anordnades under nio olika tillfällen (Botkyrka kommun, 2012, s. 18). Under workshopparna utbyttes kunskap, erfarenheter och mål sattes upp och lösningar togs fram (Nyréns, 2012). Deltagarna uppmanades att gruppvis studera

skissförslag och diskutera utifrån målet att uppnå ett tryggare, mer varierat och unikt Alby (Botkyrka kommun, 2012, s. 27). Deltagarna fick svara på frågor om vad som var bra och dåligt i förslaget, vad som saknades och vad som var viktigast att börja med (Botkyrka kommun, 2012, s. 27). Mellan workshopparna bearbetade arkitekter skissförslaget som sedan redovisades i form av bildprotokoll (Nyréns, 2012). Sammanlagt deltog ca 250 personer i workshopparna och ca 2000 personer besökte projektets utställningslokal (Boverket, 2014a).

VAD JAG TAR MED MIG

Styrkorna i det här projektet är bredden på de kommunikationskanaler de använt sig av för att locka en heterogen grupp. Att kombinera **enkät**, workshoppar, **avslappnade samtalsformer** mellan arkitekter och medborgare och att träffa så många som möjligt var viktigt för att få ett så representativt resultat som möjligt. Att ha som delsyfte att **lära känna medborgarna** och få dem att känna sig sedda är viktigt för att alla parter ska få ut så mycket som möjligt. Det är även viktigt med **kontinuerlig återkoppling**, att redovisa vad man gör och vart åsikterna tagit vägen. Kärnan i projektet ligger i de olika **workshopparna** och att medborgarna får vara med i flera steg och se projektet utvecklas. En utställningslokal är värdefullt, framförallt som **fysiskt informationscentrum** för att komma åt alla målgrupper.

Designdialogen i Alby var ett stort projekt och många av strategierna skulle fungera bra på Smedstuguplan. Utmaningen var att hitta en kombination av metoder som är lagom för en liten plats med en snäv tidsplan.

ENERGIVÄVEN

Energiväven är ett studentprojekt om tillfällig arkitektur och stadsutveckling i Norrköping av Hilda Franklin och Anna Gustafsson.

SYFTE MED PROJEKTET

Syftet med Franklin och Gustafssons arbete var att genom tillfällig landskapsarkitektur försöka uppmärksamma ett postindustriellt område som snart skulle vävas in i Norrköpings stadsväv (Franklin och Gustafsson, 2014, s. 14)

STRATEGIER

Franklin och Gustafsson lät medborgare vara med under fyra dagar, torsdag till söndag och bygga upp en tillfällig struktur på ett för tillfället oanvänt område i Norrköping. Strukturen bestod från början endast av röda stolpar med några röda plastband som fogade dem samman, medborgare fyllde sedan på installationen med olikfärgade plastband som knöts mellan stolpar och träd som växte runt platsen. På så sätt var medborgarna med och gradvis skapade rumslighet på platsen. Plastbanden fick även fungera som symbolisk affischering då Franklin och Gustafsson virat plastband runt om i området för att väcka nyfikenhet och leda besökare till platsen (Franklin och Gustafsson, 2014, s. 57). Stundtals kombinerades den symboliska affischeringen med en fysisk affisch (Franklin och Gustafsson, 2014, s. 57). Evenemanget annonserades även i två lokala tidningar, genom ett evenemang på Facebook och i Norrköpings kommuns blogg (Franklin och Gustafsson, 2014, s. 55). Väl på plats var Franklin och Gustafsson synliga, bjöd på fika, satte ut tillfälliga möbler och hade en Gästbok (Franklin och Gustafsson, 2014, s. 64). På så vis uppmanades folk att dröja sig kvar och dela med sig av sina tankar kring platsen (Franklin och Gustafsson, 2014, s. 64). Energiväven stod öppen klockan 10-19, under fyra dagar i slutet på maj och lockade sammanlagt 129 besökare (Franklin och Gustafsson, 2014, s. 67, 89).

Energiväven under uppbyggnad. Foto: Hilda Franklin, 2014

VAD JAG TAR MED MIG

Franklin och Gustafssons styrkor ligger i att de fick besökarna att interagera med platsen. De hittade ett sätt att locka fram **nyfikenheten** hos besökaren. Med hjälp av tillfällig arkitektur, så som **tillfälliga möbler** och en **interaktiv installation** uppmärksammade de en "ickeplats" och fick människor att använda den på ett sätt den inte använts på förut. Deras metod med plastbanden var lyckad eftersom den var **självförklarande**, det blev ett märkbart resultat, skapade nyfikenhet och **lockade in människor till platsen**. De använde sig av **sociala medier**, **affischering**, **lokala tidningar** och **symbolisk affischering** för att uppmärksamma projektet. Att erbjuda gratis **fika** och att ha en **gästbok** fick människor att stanna kvar och dela med sig av sina tankar och åsikter.

Den 14 april 2015 hölls ett medborgardialogmöte i Norrköping. Mötet handlade om invigningen av en ny lekpark till en mellanstadieskola. Kommunen hade tidigare engagerat elevrådet i gestaltungsfrågor och nu handlade mötet om den kommande invigningsceremonin. Med på mötet fanns den ansvariga landskapsarkitekten Maja Pålsson samt två medarbetare från kommunikationsavdelningen. Från skolan fanns tre elevrådsmedlemmar från mellanstadiets olika årskurser och en fritidspedagog med ansvar för elevrådets verksamhet.

Vi satt runt ett bord i kommunens lokaler och samtalade om detaljer kring invigningen. Eleverådsmedlemmarna var blyga och deras i förväg förberedda önskelista var spartansk. Enligt Maja Pålsson har medborgarna ofta blygsamma idéer och behöver lite hjälp för att kunna tänka större. Ett exempel på en sådan situation kom upp på vårt möte. Eleverådsmedlemmarna framförde att de under ceremonin ville vara med och klippa ett band. En av kommunikatörerna kom med idén att man skulle kunna släppa upp ett knippe stora heliumballonger. Fritidspedagogen bad barnen att bestämma vilket av de två alternativen de tyckte bäst om och de enades ganska snabbt om att ballongerna lät som det roligare alternativet.

Fritidspedagogen var positivt inställd till hur att barnen hade fått vara med och påverkat utformningen av parken och genomförandet av invigningscermonin. Han tyckte det var fantastiskt att alla hade fått vara med redan från början i projektet och det lyste i hans ögon när han sa hur häftigt det var att på nära håll få uppleva hur samhällskunskap fungerar i praktiken. Barnen var glada och engagerade om än lite blyga under mötet.

Medborgarmedverkan i det här projektet var uppskattat av alla parter. Det är viktigt att vi som yrkesverksamma kan **utforma frågor och valmöjligheter** för att visa på vad som är möjligt att genomföra. Det är individuellt hur bekväm man är att i olika situationer framföra sina åsikter och önskemål. Barnen var blyga i den här situationen och det var då hjälpsamt att de **i förväg antecknat sina önskemål**. På samma sätt kan det vara bra att **variera kommunikationsmedium** så alla kan hitta en form som de är bekväma med.

- Från dessa projekt plockar jag med mig följande element till medborgarmedverkansprocessen på Smedstuguplan.
- **ALBY**
  - enkät
  - workshop
  - avslappnade samtalsformer
  - lära känna medborgarna
  - kontinuerlig återkoppling
  - fysiskt informationscentrum
- **MEDBORGARDIALOGSMÖTE**
  - visa valmöjligheter
  - i förväg anteckna sina önskemål
  - variera kommunikationsmedium
- **ENERGIVÄVEN**
  - locka fram nyfikenhet
  - symbolisk affischering
  - sociala medier
  - tillfälliga möbler
  - interaktiv
  - självförklarande
  - locka in människor
  - fika
  - Gästbok

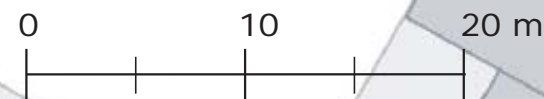
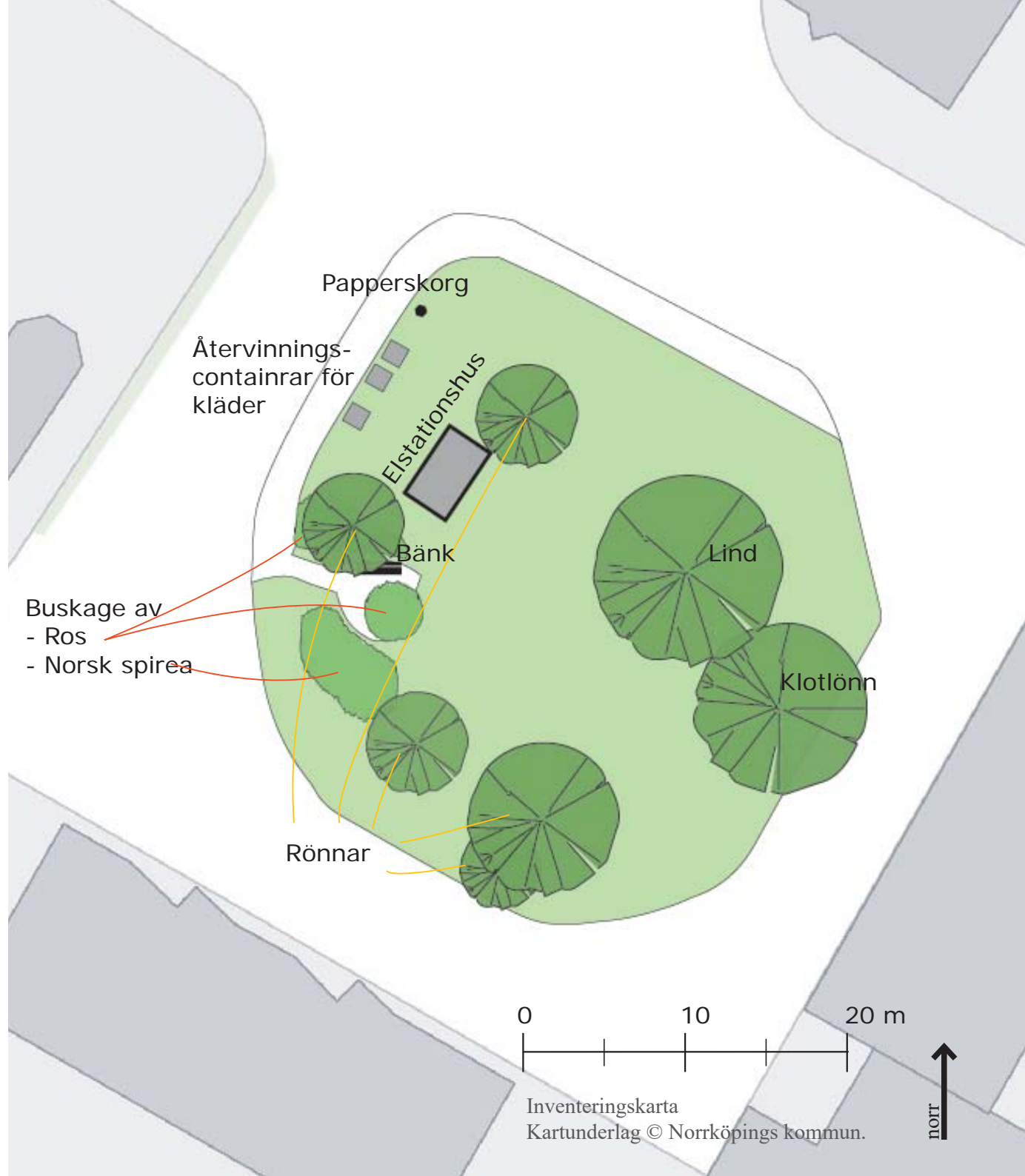
DEL 2. FAS ETT: PARKEN

Här kan du läsa om platsen Smedstuguplan och den information som samlades in genom inventering, en historisk tillbakablick, observationsstudie och analys.

INVENTERING

Smedstuguplan utgörs av en tidigare använd vändplan till spårvägen. Parkytan mäter ca 1600 m² och är tydligt avgränsad med en omgivande gata. Parken består av en gräsmatta, fem rönnar, en lind, en klotlönn, två buskage av ros och ett buskage av norsk spirea. I linden och klotlönnen fanns fågelbon. I parken finns även en bänk, en papperskorg, tre återvinningscontainrar för kläder och ett elstationshus (5 x 2 meter). Elstationshuset har ett koppartak och fasad i beige ballast med synliga stenar. Två av sidorna var klottrade på. Utmed parkens kant finns fem trafikskyltar och tre belysningsstolpar riktade mot omgivande gata. Runt halva parken löper en trottoar i asfalt. En liten grusyta förbinder denna med bänken och de tre buskagen i väst. Rönnarna, buskagen och elstationshuset skärmar av parkens södra och västra kant.

Inventeringen utfördes i mars. Buskage av ros och spirea var skötselmässigt eftersatta och en av rönnarna var i dåligt skick. Parken var vindutsatt från väster men även från en vindtunnel i sydost. På kvällen var parken mycket mörk då den saknar belysning. Skräp i buskagen och en papperskorg full av hundpåsar vittnade om parkens användning. Smedstuguplan gav ett dåligt intryck med klottrade väggar på elstationshuset, skräpiga buskage, en sliten bänk, en lutande papperskorg och en ojämn gräns mellan asfalt, grus och gräs.

Inventeringskarta
Kartunderlag © Norrköpings kommun.

norr

Trots sin ringa storlek hyser parken tre parkeringsförbudsskyltar och två körförbudsskyltar.

Utmed den norra sidan av parken finns en trottoar med intilliggande gatuparkering. Framför elstationshuset finns tre återvinningscontainrar för kläder.

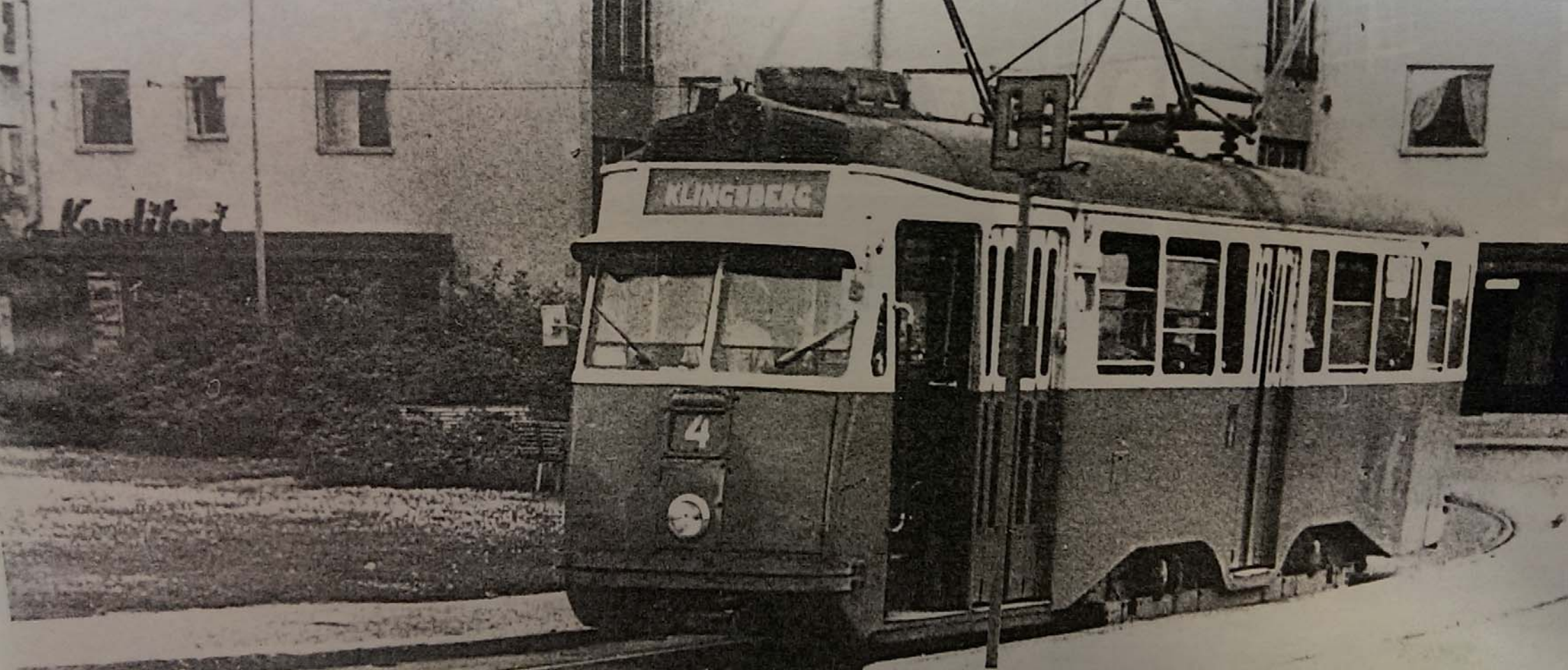

Sittplatsen, buskagen och elstationshuset. Notera fågelbona i klotlönnen.

På kvällen är det mycket mörkt i parken.

Smedstuguplan, i juli 1961, under sina glansdagar som vändhållplats till spårvägen som då trafikerades av linje 4 mellan Klingsberg och Smedstuguplan. Här syns vagn 55¹. I bakgrunden skymtar några bänkar och ett vildvuxet buskage som vittnar om platsens forna användning. Fotograf: Per Rickheden.

HISTORISK TILLBAKABLICK

Under 1930-talet slingrade sig spårvägen genom jordbruksmark mellan staden Norrköping och municipalsamhället Östra Eneby i nordväst, där stadsdelen Haga så småningom skulle växa fram (Nordström, 1991). Under 40- och 50-talen bebyggdes åkrarna med moderna trevåningslameller som skulle lösa Norrköpings trångboddhet (Nordström, 1991). De gamla gårdsnamnen från förr

fick leva kvar och idag har gatorna namn som Taborsbergsvägen, Hagagatan, Norralundsgatan och Smedstugugatan (Nordström, 1996). Dåvarande E4:an (numera kallad Riksvägen) kom att utgöra den sydöstra gränsen för området Haga, som även i sydväst avgränsades med Finspångsvägen

Den 11 juni 1957 beviljade stadsfullmäktige byggnationen av spårväg på Norralundsgatan från Taborsbergsvägen och ner till Smed-

¹Björn Wahrby, Arkivassistent, Norrköpings stadsarkiv, e-post 26 augusti, 2015

stuguplan (Forsström, 2004, s. 68). Linjedelen stod klar för användning redan i oktober samma år varpå linje 4 mellan Klingsberg och Smedstuguplan inrättades (Forsström, 2004, s. 68). När spårvägen sedan drogs om 1966 (Forsström, 2004, s. 158) blev vändplanen kvar. Troligtvis var det då, precis som nu en grönyta med en lind, en klotlönn och fem rönнар. År 2000 styckades en del av ytan av för att bebyggas med ett elstationshus tillhörande Eon (Kommunala lantmäterimyndigheten i Norrköping, 2000).

Elstationshuset som tillhör Eon.

Målpunkter runt Smedstuguplan. Smedstuguplan är markerad med svart, streckad cirkel. Ortofoto © Lantmäteriet

PLATSOBSERVATION

Observationsstudier utfördes onsdagen den 25e mars, 2015 i en halvtimme i taget, fyra gånger: kl 07.50, 11.50, 16.15 och 19.20. Under observationsdagen var vädret mestadels soligt och gräsmattan var mjuk, men inte blöt. Observationsområdet begränsades till Smedstuguplan med angränsande trottoarer samt bil- och cykelvägar.

Gator och trottoarer runt parken var vältrafikerade, men under observationstillfällena beträdde endast sju personer själva parken. Fyra var ungdomar som genade över den på morgonen, två hundägare strosade med sina hundar genom parken på eftermiddagen och en man stod en stund i ena hörnet av parken och pratade i telefon. De flesta passerade parken gåendes på omgivande gator eller trottoarer. Många gick med hund eller barnvagn och under dagen var det även många äldre som gick till någon av de två dagsverksamheterna som finns i närheten. På kvällen var det mycket mörkt i parken och hela området kändes ensligt.

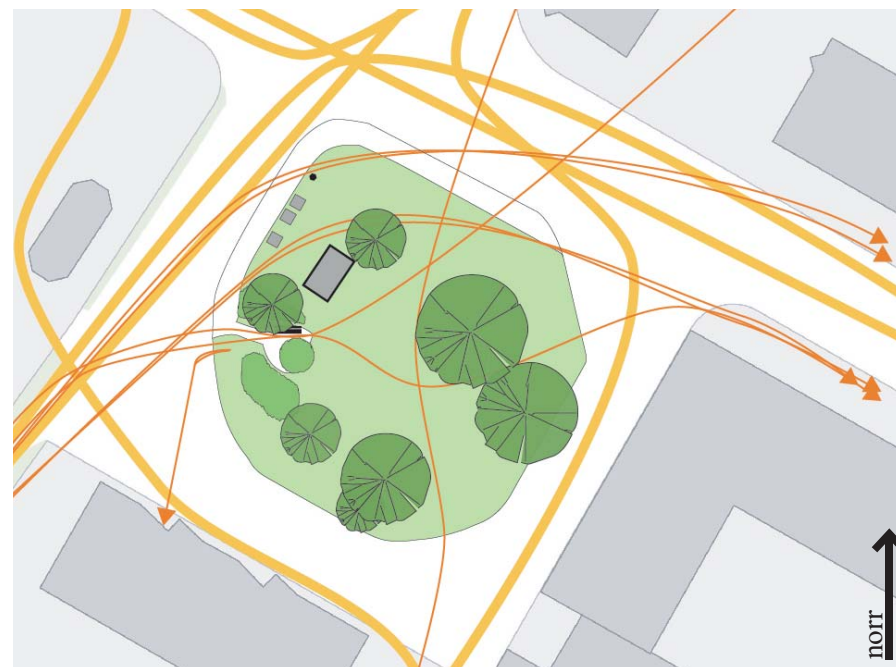
Smedstuguplan på observationsdagen.

OBSERVATIONSTABELL

Tabell över antalet personer som passerat inom observationsområdet under observationstillfällena.

Tidpunkt	Antal cyklist	Ankomst med bil	Fotgängare	Totalt	Varav beträdde parken
07.50 – 08.20	16	3	19	38	4
11.50 – 12.20	15	2	37	54	0
16.15 – 16.45	13	16	42	71	3
19.20 – 19.50	4	3	27	34	0
Summa:	48	24	125	197	7

Totalt passerade 197 personer parken, men endast 7 personer beträdde själva parkytan under observationstillfällena.

Rörelsemönster. De fetare linjerna utgör generella stråk medan de tunna linjerna representerar enskilda personer som beträtt parken.

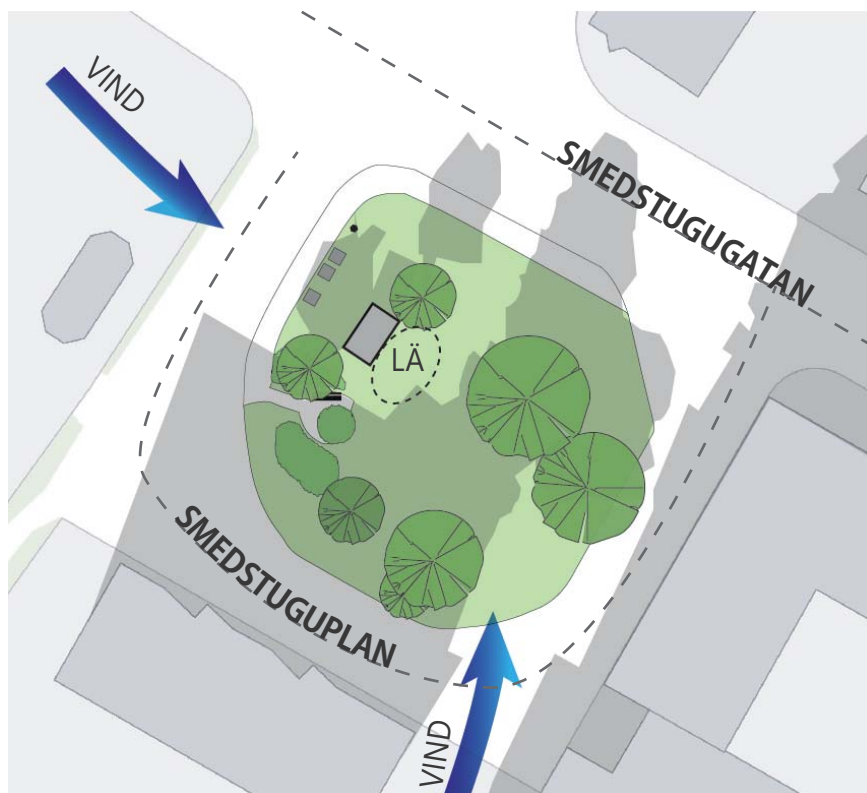
Kartunderlag: © Norrköpings kommun

SLUTSATS

Följande punkter tar jag med mig till medborgarmedverkansprocessen och designprocessen.

- Korsningen i norr är den plats som flest ser parken ifrån - det är en strategisk plats för att se och synas.
- Parken beträds sällan - behöver uppmärksammas!
- Parken saknar, med undantag från bänken och buskagen,

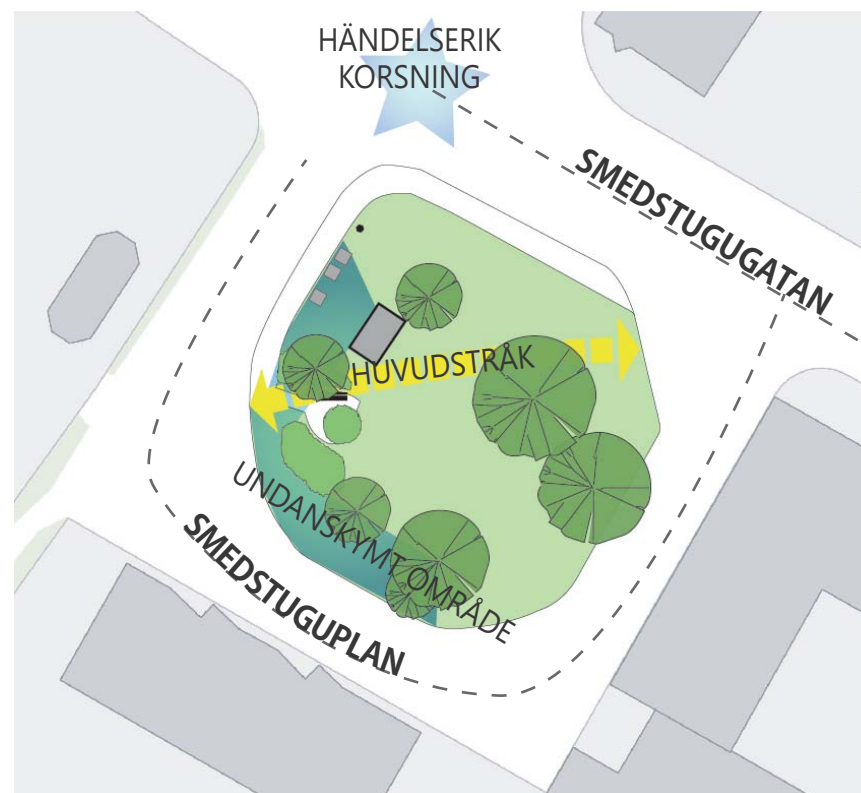

Klimatkarta med uppfattade vindriktningar.

Kartunderlag: © Norrköpings kommun

mänsklig skala och rumslighet.

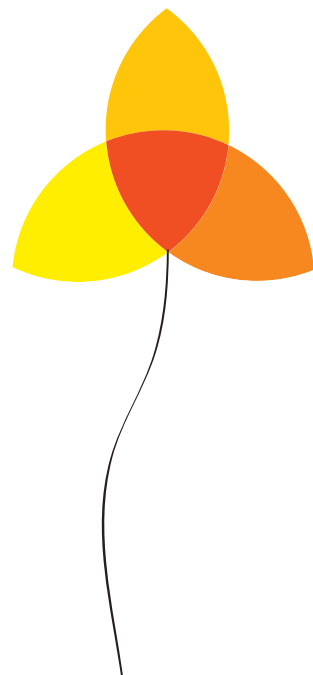
- Elstationshuset ger ett skräpigt intryck - behöver förändras på något vis.
- En stor del av parken skymms av något, exempelvis buskaget av norsk spirea och elstationshuset. Parken upplevs därför som mindre än vad den egentligen är.

Aktivitetsskarta, konstruerad efter resultat från platsobservation.

Kartunderlag: © Norrköpings kommun

FAS TVÅ: MEDBORGARNA

Här kan du läsa om hur medborgarmedverkansprocessens metoder utvecklades och genomfördes. Här återfinns även det resultat som inhämtades från processen och som låg till grund för gestaltungsarbetet.

UNDERLAG FÖR MEDBORGARMEDVERKAN

Den insamlade informationen från fas ett tillsammans med projektets förutsättningar och målbilder utgjorde ett underlag för medverkansprocessen på Smedstuguplan.

INSAMLAD INFORMATION

Nedan följer en sammanställning av den insamlade informationen som guidade medborgarmedverkan på Smedstuguplan. SKL's lista användes som mål för processens metoder medan punkterna från fas ett användes som medel för att guida metodernas utformning.

SKL'S LISTA ÖVER FRAMGÅNGSFAKTORER

Ärligt uppsåt, Intressant för medborgarna, Inlagd i styrprocess och tidplan, Tydligt syfte/ramar, Nå många, Visualisera, Återkoppla

ALBY

Enkät, Workshop, Avslappnade samtalsformer, Lära känna medborgarna, Kontinuerlig återkoppling, Fysiskt informationscentrum

ENERGIVÄVEN

Locka fram nyfikenhet, Symbolisk affischering, Sociala medier, Tillfälliga möbler, Interaktiv, Självförklarande, Locka in människor, Fika, Gästbok

MEDBORGARDIALOGSMÖTE

Visa valmöjligheter, I förväg anteckna sina önskemål, Variera kommunikationsmedium

PROJEKTETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Tidsramen bestod av tre månader från start till färdiga ritningar. Platsen var en liten (35 x 45 m), sällan använd, parkyta omgärdad av bilväg och parkering. Målgruppen utgjordes av personer som bor runt Smedstuguplan.

MÅLBILD

Projektets övergripande mål formulerades som: *En välförankrad gestaltning där hagaborna ser att deras åsikter tagits tillvara.*

Tre delmål konstruerades till grund för utformandet av medborgarmedverkansprocessen och dess metoder.

- Väcka nyfikenhet för platsen i tidigt skede och på så sätt skapa engagemang hos en bred publik.
- Många medborgare ska bidra med information som med lätthet kan tillämpas i kommande gestaltning.
- Medborgarna ska tydligt kunna se att deras åsikter tagits tillvara i gestaltungsförslaget.

PROCESSEN

Projektets delmål uppfylldes genom aktiviteter, som guidades av medel från fas ett, se föregående sida. Medlen resulterade i konkreta metoder som utfördes för att uppfylla respektive delmål.

VÄCKA NYFIKENHET FÖR PLATSEN

i tidigt skede och på så sätt skapa engagemang hos en bred publik. Detta gjordes genom följande aktiviteter.

1. SPRIDA INFORMATION

Den här aktiviteten syftar till att visa på ärligt uppsåt, tydligt syfte/ramar, att nå många och kontinuerligt återkoppla. Här tillämpas medlen fysiskt informationscentrum, varierade kommunikationsmedium och sociala medier i metoderna:

- Postutskick
- Anslagstavla
- Hemsida
- Facebook

2. TILLFÄLLIGA TILLÄGG I PARKEN

Den här aktiviteten syftar till att väcka intresse, nå många och visualisera genom att använda tillfälliga flyttbara möbler, symbolisk affischering och på så vis locka fram nyfikenhet. Metoder:

- Ljusslinga som tak
- Flyttbara möbler
- Målade prickar på trottoaren
- Temporär Twisterplan

MÅNGA MEDBORGARE SKA BIDRA

med information som med lätthet kan tillämpas i kommande gestaltning. Detta gjordes genom aktiviteten samla information.

3. SAMLA INFORMATION

Den här aktiviteten utgör kärnan i medborgarmedverkansprocessen. Den ämnar visa på ärligt uppsåt, att nå många och att visualisera. Här tillämpas medlen enkät, workshop, avslappnade samtalsformer för att lära känna medborgarna, att visa valmöjligheter och i förväg ha antecknat önskemål, att locka nyfikenhet, tillfälliga möbler, gästbok, fika, symbolisk affischering och ett interaktivt och självförklarande element. Metoder:

- Enkät om funktioner
- Kryssfrågor om stilpreferenser
- Workshop

DELMÅL

Delmål uppfylls genom aktivitet

X. AKTIVITET

Aktivitet sker med medel.
Medel tillämpas genom metoder.
- Metod

Mall för processens upplägg.

MEDBORGARNA SKA TYDLIGT SE

att deras åsikter tagits tillvara i gestaltningförslaget. Detta gjordes genom att de inkluderades i en konkretiseringsprocess.

4. KONKRETISERING

I konkretiseringsfasen konstrueras ett gestaltningsförslag och medborgarna bjuds in att komma med synpunkter på förslaget. Aktiviteten syftar till att visa på ärligt uppsåt, återkoppling och att nå många. Här används medlen avslappnade samtalsformer och varierat kommunikationsmedium. Metod:

- Förslagspresentation

SPRIDA INFORMATION

För att nå ut till en så bred målgrupp som möjligt är det viktigt att ha bredd i sina kommunikationskanaler. Det här projektet använde olika kommunikationskanaler som Norrköpings kommun sedan tidigare arbetat med och som alla fyller en egen funktion. Det resulterade i ett postutskick, en anslagstavla på plats, ett Facebookevenemang samt en projektsida på Norrköpings kommuns hemsida.

I tidigt skede skapades en grafisk profil med två illustrationer som genomgående användes i projektets olika kanaler. Den första illustrationen visar Smedstuguplan och möjligheterna att förändra medan den andra illustrationen är mer generell i sin utformning och visar processen fram till ett resultat. I illustrationerna återspeglar

Utskickets framsida med huvudillustrationen från den grafiska profilen. Originalstorlek A5.

las färgerna från Norrköpings kommuns "N-logga", gul, orange, röd, svart och vit som en symbol för vad som med kommunens hjälp kan vara möjligt.

POSTUTSKICK

Ett riktat utskick gick ut till 400 hushåll i de hus som angränsar till parken. Utskicket innehöll information om projektet och en enkät (mer om enkäten på s. 35). Utskicket var en vikt A4 där man kunde klippa av halva för att lämna in enkäten. På sida två fanns information om projektet och en inbjudan till kommande workshop. På sidan tre fanns enkäten och den fjärde sidan innehöll information om avsändaren Tekniska kontoret. Utskicket postades den 9e april 2015.

Sida två av utskicket innehöll information om projektet och träden med stigen som blir en idé. Originalstorlek A5.

ANSLAGSTAVLA

En anslagstavla sattes upp den 9 april i det mest vältrafikerade hörnet av parken invid en trottoar. Syftet med anslagstavlan var att den skulle sprida information i hjärtat av projektet och på så vis inrikta sig specifikt på de som passerar parken i sin vardag och som på så vis kommer beröras av aktiviteterna och den kommande förändringen. Den första skyltningen bestod av en informationsposter om projektet samt en inbjudan till kommande workshop och påminnelseappar att ta med sig hem. Under tiden som enkäten pågick hade tavlan även två enkätlådor. Anslagstavlan stod kvar till mitten av augusti då medborgarmedverkansprocessen tog slut. För att undvika olämplig affischering och skadegörelse tittades tavlan till med jämna mellanrum.

HEMSIDAN

Hemsidan fungerade som informationscentrum för projektet. Den utgjorde en mer statisk och officiell informationskanal än Facebookeventets spontana karaktär. Med undantag för perioden när den elektroniska enkäten var tillgänglig var hemsidan endast för envägskommunikation utan möjlighet att höra av sig.

FACEBOOK

Ett event skapades den 9 april och fungerade som social samlingspunkt för datorvana människor. Sidan uppdaterades varje vecka med vad som hände, peppade inför de olika evenen och påminde om att svara på enkäten eller komma förbi på workshopen. Inlägg med tillhörande bild fick alltid fler klick än de utan, varför jag försökte skapa så visuellt lockande inlägg som möjligt. Kommentarer besvarades alltid inom ett dygn, antingen genom att *gilla* dem eller att besvara dem. Eventet avslutades i augusti. Eftersom Facebook möjliggör tvåvägskommunikation insamlades även information härifrån som redovisas på nästa sida.

Anslagstavlan med sin allra första skyltning och de tillhörande enkätlådorna.

RESULTAT FRÅN FACEBOOKEVENTET-

Under det första dygnet med Facebookeventet var det stor aktivitet där. Det började med att eventet startades, vilket fick 50 gilla-markeringar. Någon timma efter det skrev en person ett eget inlägg med bild på lysande möbler och texten:

”Roligt med lite initiativ! :) Jag tycker det vore snyggt och trevligt med en snygg färgsättning i form av färgat ljus, kanske i kombination med möbler? Typ som bilden nedan: ”.

När jag senare samma dag gjorde mitt första inlägg om de tillfälliga tilläggen i parken fick det 57 gilla-markeringar och en kommentar som löd:

”Har bott i detta område sedan 1977. Långt före min tid var detta vändplats för en spårvagn linje. När vi hade systembolag inte så långt ifrån denna plats blev de ett tillhåll. Jag skulle gärna se att platsen blev vacker, lättskött. Vi har ju en vacker park inte så långt från denna plats. Den parken växer sakta igen. Håll den öppen och inbjudande. Anlägg inte nya Parker, sittplatser som sedan får förfalla.”

Under resten av projektets gång var det ingen mer som gjorde ett eget inlägg i eventet och Facebook fungerade istället som ett bra sätt att nå ut till människor. Ibland kommenterade någon mina inlägg men oftast fick jag gensvar i form av att människor gillade dem.

Jag utförde i projektets gestaltningsfas en undersökning som endast gick att svara på via Facebook. Det var en fråga jag snabbt behövde få svar på - vilka typer av utegymsmaskiner som önskades. Jag resonerade att det var troligt att många av de som önskat utegym tillhörde den målgrupp som fanns på Facebook och att detta var det bästa sättet att nå ut till dem.

The screenshot shows a Facebook post from 'Norrköpings kommun' asking a question. The post is published by Stina Gustafsson on May 5. The text of the post asks for input on outdoor gym equipment, mentioning that many people wanted it and that the municipality is planning to purchase some. It lists several options with their respective number of likes: Marklyft / bicepscurls / militärpress (+15), Armgång (+12), Balansgång (+10), Pull-ups / chins (+8), Rygglyft (+8), Sit ups (+8), and Dips (+7). Below the list is a text box for adding more options. The post has 11 likes from Annika Gustafsson, Norrköpings Discgolf Klubb, Desiree Nyqvist, and 11 others. A comment from Annika Punab is also visible, stating that the idea is good for many who don't have a gym.

Norrköpings kommun asked a question.
Published by Stina Gustafsson (?) · May 5

Var med och tyck till om utegymmet!
Eftersom det var många som önskade utegym i enkäten kommer vi att köpa in några maskiner. Därför vore det kul att få reda på vad ni önskar, så att det blir rätt grejer. Nedan finns några förslag, men lägg gärna till egna och kommentera gärna med länkar om ni vill. Men, eftersom det är kommunal upphandling som gäller blir det maskinens funktioner som vi kan efterfråga snarare än att bestämma specifika produkter från särskilda leverantörer.

☐	Marklyft / bicepscurls / militärpress	+15
☐	Armgång	+12
☐	Balansgång	+10
☐	Pull-ups / chins	+8
☐	Rygglyft	+8
☐	Sit ups	+8
☐	Dips	+7

Add an option...

Like Comment Share

Annika Gustafsson, Norrköpings Discgolf Klubb, Desiree Nyqvist and 11 others like this.

Annika Punab Låter som en bra idé för många har inte råd med gym
May 5 at 4:25pm · Unlike · 3

Write a comment...

Skärmdump av undersökningen som endast utfördes på Facebook. Resultatet visar vilka maskiner som önskades till utegymmet.

TILLFÄLLIGA TILLÄGG

För att tidigt uppmärksamma parken och sätta igång tankearbetet hos hagaborna, fick Smedstuguplan tillfälliga tillägg i samband med att projektet drog igång. Genom att placera ut flyttbara parkmöbler, en ljusslinga mellan parkens träd, att spraymåla en Twister-plan* i gräset samt måla prickar på trottoaren med en koncentration av prickar framför anslagstavlan hoppades jag på att parken skulle uppmärksammas av förbipasserande. Förhoppningen var att folk skulle ta platsen till sig och själva möblera den så som de ville. Genom att få människor att få upp ögonen för Smedstuguplan och börja fundera över platsen - vad den har för användning nu, vad den skulle kunna bli i framtiden och vilken betydelse den skulle kunna ha för Haga, skulle fler vilja engagera sig

Ljusslingan bildade ett tak över parken. Foto: Maja Pålsson

i medborgarmedverkansprocessen. De tillfälliga tilläggen ämnade väcka intresse, nå många och visualisera andra möjligheter än de som tidigare funnits där genom att tillämpa symbolisk affischering, flyttbara möbler och locka fram nyfikenhet.

Fyra personer kom fram och pratade och läste på anslagstavlan när jag var där. Alla tyckte det kändes roligt med förändring men tre personer uttalade även en oro för att skötseln skulle bli eftersatt, och en person oroade sig för att parken skulle bebyggas "De bygger ju på alla grönytor!" Två personer pratade drömmande om en liten grönskande oas, kanske med porlande vatten att lyssna till vid sittplatserna.

*Twister är ett fysiskt spel där spelbrädet består av en stor matta med rader av prickar i fyra olika färger.

De flyttbara bänkarna och picnicbordet.

Twisterplanen med bänkarna och anslagstavlan i bakgrunden.

SAMLA INFORMATION

Under den här rubriken ryms kärnan i medborgarmedverkansprocessen - själva åsiktsinhämtningen som låg till grund för gestaltningen av Smedstuguplan. Syftet med informationsinhämtningen var att få många att bidra med synpunkter som skulle kunna tillämpas i kommande gestaltning. Målet var att det skulle gå att urskilja medborgarnas röster i gestaltungsförslaget, att alla medborgare skulle känna sig lika behandlade, lyssnade på och jämställt bemötta. Under den här rubriken ryms tre olika metoder för informationsinhämtning som tillsammans gav tillräcklig information för att utgöra grunden till ett gestaltungsförslag.

Metoderna utgjordes av en enkätundersökning kombinerad med ett formulär med kryssfrågor och en workshop. Formuläret med kryssfrågor gick att besvara under workshoppen som genomfördes under en helg. Enkäten pågick under en vecka före och en vecka efter workshoppen. Metoderna är således delvis sammanflätade men presenteras var för sig.

WORKSHOP

Syftet med workshoppen var att träffa medborgarna, ge projektet ett ansikte, att samla idéer till parkens utformning och experimentera med dess rumslighet. Workshoppen skulle andas öppenhet, hemtrevlighet, fest och glädje. Den förlades till en lördag och söndag mellan klockan 10 och 13, vilket var de tider vi trodde att flest skulle kunna. Inbjudan skedde via alla kommunikationskanaler. Dessutom skickades en pressinbjudan ut och på lördagen presenterades projektet i tidningen Folkbladet.

Under workshoppen bjöd vi på kaffe, kakor och saft. Parken inreddes med ett partytält, flyttbara solstolar, stiliserade, flyttbara buskar i form av ballongknippen, hemtrevliga detaljer i form av fat

Inbjudningsaffischen som sattes upp på anslagstavlan. Originalformat: A3

och en blommig duk och vi spelade glad popmusik från högtalare. Tre stationer skapades på platsen. En vid anslagstavlan, där man kunde besvara enkäten. En vid fikabordet där man kunde sitta ner och småprata och en vid bordet med formuläret Vilken stil föredrar du? Vi hade även med utskrivna planer att skissa på samt en gästbok för de som ville lämna kommentarer. De tre stationerna möjliggjorde att flera sällskap kunde hållas sysselsatta samtidigt.

BALLONGKNIPPEN

För att experimentera med parkens rumslighet användes ballongknippen. De blev lösningen på hur man kunde få människor att se hur platsens känsla av rum och skala kan förändras. Verktöget var enkelt, handgripligt, självförklarande och det var lätt att se kopplingen mellan knippena och kommande element i parken. Dessutom var det lätt att handskas med för stora som små och

ballongerna bidrog till en känsla av fest. På plats fanns 30 knippen om tolv ballonger monterade som en boll. Ett snöre fungerade som handtag på toppen och botten var monterad på en tunn skiva med en gatsten under. På så vis skyddas ballongerna mot att skava mot marken, de var lätta att flytta runt och de blåste inte iväg. Det fanns även extra ballonger på plastpinnar, som vi kunde ge bort till de barn som ville ha en ballong med sig hem.

RESULTAT AV WORKSHOPPEN

Totalt kom 75 personer på lördagen och 52 på söndagen. Många var äldre men det kom även barnfamiljer och yngre par. Under lördagen var vädret blåsigt och mulet och de flesta stannade inte så länge. Söndagen bjöd på vackert väder och flera stannade kvar, satt i solen, samtalade och drack kaffe. Ganska lite fika gick åt, men många lockades in när man sa "Kom, det finns fika!". En annan avväpnande replik visade sig vara "Har du svarat på enkäten?". De flesta svarade nej och fyllde sedan i den.

Ballongerna var ett tydligt blickfång som väckte nyfikenhet hos de flesta - men i synnerhet hos barn och hundar. Däremot var det få som ville testa att flytta runt dem. Ballongernas stora fördel var att de lockade in människor till platsen och bidrog till att besökarna fick en känsla för parkens skala. Tidigare hade det inte funnits något element i mänsklig skala inne i parken, utom bänken i det sydvästra hörnet. Nu när man såg hur 30 ballongknippen inte alls såg mycket ut för världen fick parken en rymd den inte tidigare haft. De flesta som kom förbi hade aldrig tidigare satt sin fot inne i själva parken och när de nu gjorde det var det som att parken övergick från att vara något oviktigt man passerar på vägen till något annat, till att bli erkänd som en egen plats.

Många mindes 4ans spårväg och det utbud av butiker och service som fanns i området. De saknade en större mataffär, kondiset

Under workshopdagarna förstärktes den mänskliga skalan på Smedstuguplan med hjälp av flyttbara möbler, ballongknippen och ett partytält. Foto: Maja Pålsson

Ballongknippen under förflyttning. Foto: Rolf Gustafsson

Under två dagar blev Smedstuguplan en mötesplats där grannar samlades och samtalande med varandra över en fika. Foto: Maja Pålsson

och postlådan. Många äldre kom förbi, samt några som arbetar på dagverksamheten för äldre vid Riks city. De ville ha någonstans man kan äta lunch ute då det inte finns möjlighet att sitta ute i anslutning till verksamheten. De hade några gånger under somrarna gått ut och satt sig i gräset med sin lunch. De betonade vikten av platser för äldre då det ju finns en lekplats i Nejlikan. Flera beskrev drömmande hur vattenkontakt skapar något alldeles speciellt.

Flera föräldrar med barn lockades in av ballongerna och kunde få en egen att ta med hem. En kvinna kom med sitt barnbarn och ville bara säga att hon hoppas att det inte blir en lekpark, eftersom det är så mycket bilar runt i kring, medan andra tyckte att det kunde vara bra med någon gunga. Flera äldre personer gav förslag på lekplatser eller beslöt sig för att inte skriva en enkät då de inte tyckte parken skulle vara till för dem, att det var bättre någon annan bestämde. Medan andra hoppades på att det inte skulle bli någon lekpark - det finns ju en lekpark bara där borta!

En äldre kvinna sa att det vore trevligt med något träningsredskap "sådär som man kan se i parker utomlands". Hon sa att hon nog inte skulle använda det ensam, men kanske om hon hade någon med sig. En politiker var där och kom med ett förslag att skapa en laglig graffittivägg på elstationshusets väggar.

Många betonade vikten av skötsel i parken och att det finns ställen runtomkring som inte sköts tillräckligt. Flera oroades över att en lummig plats skulle locka till alkoholkonsumtion och att folk skulle skräpa ner om det fanns en grillplats. Ett fåtal var sura och tyckte det var slöseri med pengar som borde läggas på ungdomsverksamhet och fritidsgårdar istället. Några sa att ingen använder parkerna och klagade på utformningen på närliggande parker. Flera påtalade bristen på bilparkeringar i området och tyckte att det vore bättre att bygga det. Men de flesta såg värdet i att rusta upp parken och

kunde se hur den med sitt centrala läge kan påverka synen på hela området.

Flera nämnde att ljusslingorna var uppskattade, att människor uppmärksammade att något var på gång och såg att det fanns något vackert i den annars oansenliga parken. En kvinna var så glad att det äntligen skulle bli något här. Varje dag har hon sett en man stå och kissa vid rosbuskaget i parken och hon har frånat Tekniska kontoret blivit uppmanad att polisanmäla händelsen. Men sen vi börjat med projektet har han slutat kissa i parken - redan har det skett en förändring!

Det starkaste intrycket var en tvåbarnsmor med en funktionsnedsatt flicka i sittvagn. "Det finns inga lekredskap för oss!" sa hon. Bara ett redskap som finns i två parker i närheten fungerar - det är spiralgunghästar. Mamman önskade en ligg-gunga eller en rutschkana utan trappor. "Det blir så stressigt när andra vill komma förbi och hon klarar inte av att gå själv."

Efter workshoppen skrevs ett återkopplande meddelande på Facebook.

SLUTSATS FRÅN WORKSHOPPEN

- Målgruppen utgörs av medborgare i alla olika åldrar
- De tillfälliga tilläggen hade förändrat parkens användning
- Viktigt med mänsklig skala
- Det får inte se skräpigt ut
- Skötsel är viktigt
- Brist på bilparkeringar
- Möjlighet att sitta ute och äta
- En plats för äldre?
- Lekbart för rörelsehindrade barn?

ENKÄT OM FUNKTIONER

Enkätens syfte var att ta reda på vad hagaborna ville kunna göra på Smedstuguplan, den skulle kännas lätt att svara på och svarsalternativen skulle inspirera till egna svar. Resultatet blev en kombination av flervalsalternativ och öppna frågor. Svarsalternativen var en avvägning av aktiviteter, vad som kunde vara rimligt att utföra och att inom utsatt tid leverera. Olika slags upplevelser behandlades i svarsalternativen som att lukta, lyssna och titta för att locka till associationer via sinnesintryck. Frågorna kring vad som skulle göras med elstationshuset och om återvinningsboxarna skulle få vara kvar var med eftersom jag själv tyckte att dessa frågor var extra svåra att hantera.

Enkäten fanns förutom i 400 postutskick, även tillgänglig i parken där två lådor monterats fast vid anslagstavlan, en för nya enkäter och en för de redan ifyllda. Lådorna fanns på plats mellan den 9 april till den 4 maj. Enkäten publicerades även i digital form på Norrköpings kommuns hemsida. Information om den digitala enkäten fanns på projektets Facebookevent. Enkäten saknade personliga frågor om ålder och kön för att vara så snabbsvarad som möjligt.

Enkätlådorna, den vänstra med nya enkäter och pennor för att besvara den på plats. I den högra lades de besvarade enkäterna.

Vad tycker du?

Smedstuguplan är ett pilotprojekt där vi vill prova ett nytt sätt att tillsammans med er utveckla våra offentliga rum, som till exempel parker och andra grönområden. Utvecklingen med Smedstuguplan kommer att pågå fram till sommaren, där vi ses vid fyra tillfällen för att tillsammans skapa vår drömpark.

Vänligen kryssa i dina svar. Sista inlämningsdag är 2 maj 2015.

Vad vill du kunna göra på Smedstuguplan?

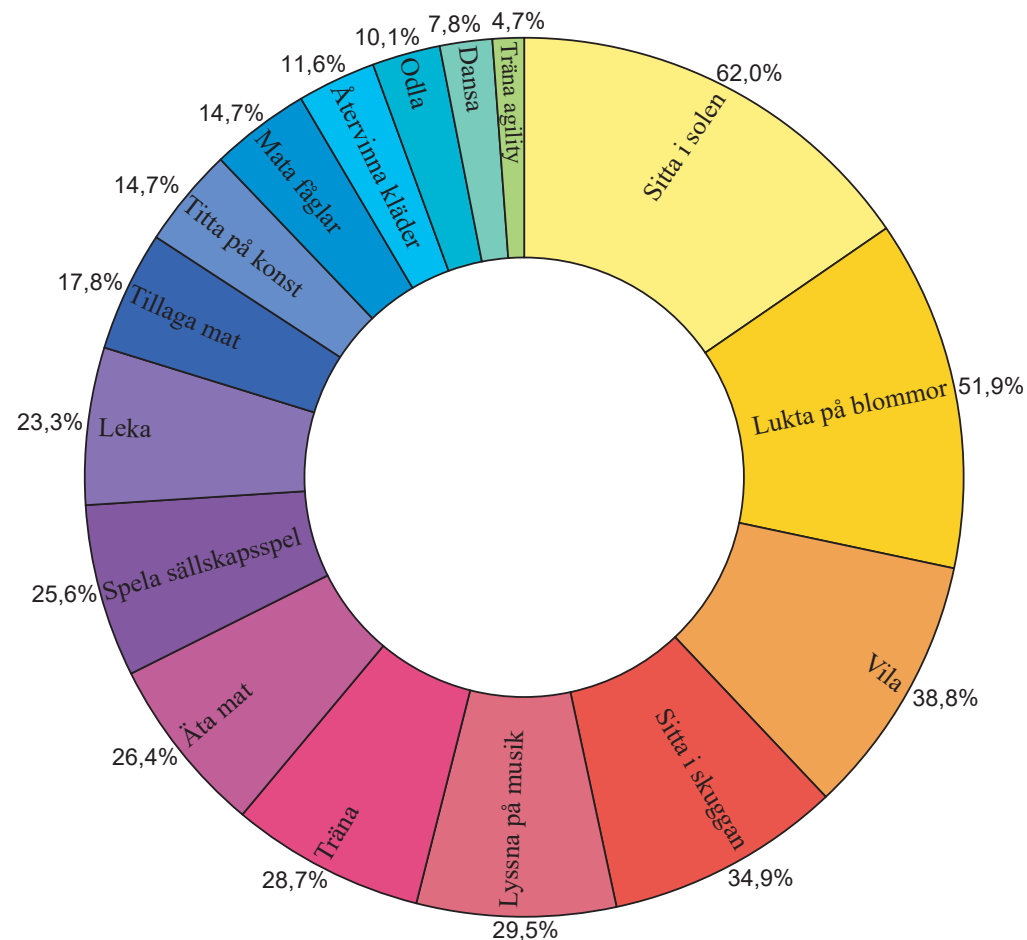
- ☐ Odla   ☐ Spela sällskapsspel   ☐ Laga mat   ☐ Äta mat   ☐ Lyssna på musik   ☐ Vila
☐ Leka   ☐ Träna   ☐ Dansa   ☐ Titta på konst   ☐ Mata fåglar   ☐ Träna agility   ☐ Sitta i solen
☐ Lukta på blommor   ☐ Sitta i skuggan   ☐ Återvinna kläder

Finns det något annat du vill göra på Smedstuguplan? .....

Hur vill du att elstationshuset ska se ut? .....

Enkäten finns även digitalt på www.norrkoping.se/smedstuguplan.

Enkäten kunde besvaras både digitalt och i pappersformat och innehöll samma frågor oavsett medium. Originalformat A5.

Cirkeldiagram över resultatet från flervalsfrågan "Vad vill du kunna göra på Smedstuguplan?"

RESULTAT AV ENKÄTUNDERSÖKNINGEN

Enkäten besvarades av 137 personer, varav 92 svarade på pappersenkäten och resterande 45 besvarade enkäten via hemsidan. Alla besvarade inte alla frågor, men flervalsfrågan besvarades av 129 personer. Många passade på att besvara pappersenkäten under de dagar vi var på plats. Nedan följer resultatet av flervalsfrågan: *Vad vill du kunna göra på Smedstuguplan?*

Förslag som flera skrev i kommentarsfältet och som närmare specificerade eller kompletterade flervalsfrågan var att äta glass (11), parkera (9), träna på utegym (8), grilla (8), spela boule (7), umgås (5), och uppleva vattenkontakt (4). Vissa skrev ingenting, andra skrev något enstaka ord medan vissa skrev långa svar med många punkter. På pappersenkäten begränsade utrymmet längden på kommentarerna och vissa skrev över hela sidan. I den digitala enkäten fanns däremot inga begränsningar för kommentarslängden. Enkäten fångade även upp andra synpunkter bland de som besvarade den. Det framgick exempelvis att många var missnöjda med parkeringssituationen i området, att andra parker behövde skötas bättre och att snöröjningen på vissa platser inte fungerade tillfredsställande. Dessa synpunkter fördes vidare till respektive avdelning där de ansvariga lovade att kolla upp saken.

TABELL ÖVER FLERVALSFRÅGANS RESULTAT

Antal personer som kryssat i svar på flervalsfrågan och/eller som nämnt svarsalternativen i kommentarer, samt totalt antal svar på flervalsfrågan och totalt antal kommentarer knutna till den.

Aktivitet	Pappersenkät	Digital enkät	Totalt
Sitta i solen	53	27 (1)	80 (1)
Lukta på blommor	44 (9)	23 (1)	67 (10)
Vila	36 (5)	14 (1)	50 (6)
Sitta i skuggan	27	18 (1)	45 (1)
Lyssna på musik	28 (1)	10	38 (1)
Träna	16 (5)	21 (3)	37 (8)
Äta mat	22 (11)	12 (3)	34 (14)
Spela sällskapsspel	28 (7)	5 (1)	33 (8)
Leka	19 (3)	11 (2)	30 (5)
Tillaga mat	14 (7)	9 (1)	23 (8)
Titta på konst	10 (1)	9 (1)	19 (2)
Mata fåglar	11	8	19
Återvinna kläder	14	1	15
Odla	11 (1)	2	13 (1)
Dansa	7	3	10
Träna agility	5	1	6
Totalt antal svarande (även övriga svar):	86 (53)	43 (25)	129 (96)

Siffror inom parentes utgör antalet kommentarer knutet till önskemål.

I sista raden anges totalt antal svarande på enkäten och parenteserna anger det totala antalet kommentarer eftersom vissa kryssade i flera alternativ och somliga kommenterade andra förslag än de förutbestämde.

Nedan följer några utdrag från kommentatorsfältet i enkäten, där vissa drömde sig tillbaka...

”Uppfödd och uppväxt vid Smedstuguplan för ca 55 år sedan. Tänkte aldrig på att den kunde vara något annat. Den bara var där och spårvagn nummer fyra åkte runt. Man var aldrig på gräset eller sneddade över eller över huvud taget ”beträdde” den. Allt sådant var nog förbjudet då. Otroligt bra idé att försöka göra något av den lilla gräsplätten. På min tid var det ju ett levande område med kondis, tobaksaffär, spårvagn och hela Riks-City med alla affärer. Vi handlade fisk, kött, godis, ost, gick till frissan, handlade sybehör inkl. damkläder i Zobra och gick på biblioteket. Blir ledsen nu när jag ser området. Det blev inget förslag utan en tillbakablick!”

Medan andra hade specifika förslag för framtidens Smedstuguplan.

”Spela boule och schack, som i en fransk park. Tänk lilla Paris och rivieran.”

”Jag bor precis vid Smedstuguplan och har utsikt mot den... Jag skulle dels vilja att den är trevlig att titta på uppifrån där jag bor, dels kunna utnyttja den själv som en schön plats... Jag vill se och ha en schön plats att vara på för oss som bor i närheten, flytta klädsamlingen därifrån, måla elstationshuset, se färgglada rabatter, att det finns bänkar eller platser att sitta och vila på både för att sola och för att vila i skuggan, kanske bara kunna sitta där för att läsa en bok, som variation för balkongen... Gärna lite vatten, någon fontän eller liten damm kanske... En plats att vila på skulle jag vilja ha på Smedstuguplan. Jag är jätteglad att ni jobbar med detta projekt, för det är verkligen en plats som just nu känns bortkastad. :-)”

Några ville satsa på något för alla åldrar...

”Vore kul med något för alla åldrar. Någon hinder-/balansbana för barn, utegym för vuxna (unga och äldre) och sittmöjligheter, växtlighet m.m. Av infon att döma verkar det inte finnas så stor budget?...Kul att det satsas lite iaf!”

”en stor lekpark för barn där dem kan leka och staket runt och sen sandlådor o bord o bänkar lite blommor runt omkring. sen tycker jag att dem kan göra en labyrint där barnen kan leka. Sen att folk kan odla nått el göra så folk kan spela lite . gärna nån tränings grejer som sitter fast så ingen kan ta nått tack för mig..”

...och andra oroade sig för att träden skulle tas ner.

”Sitta under ett fullväxt, stort träd, många gamla träd har försvunnit från området och nu dör även det gamla askarna. Även för klimat- och luftkvalitet viktigt med träd i området. Om det får plats, fjärrilsträdgård? En smula natur kort sagt.”

”Snälla, ta inte bort träden för Guds skull! Det är många fåglar som använder både träd och buskar. Någon till bänk, liknande de ni ställt ut med lite färg som röda, gröna, gula, orange skulle vara fint. Mycket pensionärer och hundägare här. En fin mötesplats. Planteringar runt träden skulle vara fint. Lekparker finns det redan gott om i Haga. Samt att det kör bilar här hela tiden. Tack!”

Några av de första besvarade enkäterna av totalt 92 besvarade pappersenkäter.

ELSTATIONSHUSET

Enkätundersökningen gav 84 nya idéer på hur elstationshuset skulle kunna se ut. De vanligaste svaren var enfärgat, färgglatt, träfasad, målat som en stuga, olika typer av konstyttringar, graffiti, som en regnbåge och spalje med klätterväxter. Några ville gräva ner det eller bygga om det, exempelvis till en bastu eller en fransk bistro. Nedan följer några av de kommentarer som kom in.

”Elstationen kanske kan få ett trähöjle runt omkring så det ser ut som en klassisk röd stuga med vita knutar och rabatter runt omkring.”

”KLOTTERFRITT!!!! Med klängväxter; rosor, clematis, krasse. En elstationshus är väl aldrig vackert men försköna det med massor av blommor”

” Skulle vara ok att bara måla det vitt... så att det ser harmoniskt ut, eller inte märks så mkt som nu när det bara står där och är fult och klottrigt... Eller gärna målningar av någon duktig konstnär på det kanske?”

”Få det att smälta in i omgivningen på ett så naturligt sätt som möjligt. Att det smälter ihop med övrig utformning av Smedstuguplan”

”Snygg graffiti av proffsiga graffitimålare från stan.”

”Mycket färger. Man ska bli glad över att se huset. Regnbågens färger till exempel med fåglar, harar, igelkottar, katter, hundar.”

När projektet började och enkäten skickades ut visste jag ingenting om vilka regler som gällde angående huset och dess omgivning. Huset och den intilliggande marken visade sig tillhöra företaget E:on. När svaren på enkäten trillade in och vi under workshopen upptäckt att huset kunde ge lä och en solig vägg att luta sig mot stämde jag träff med Lars Jansson från E:on.

² Lars Jansson, E:on. möte den 8 maj, 2015

Lars² berättade att de ständigt försöker hitta sätt att förhindra att tags sprayas på väggarna till deras elstationshus. Han förklarade även att man på grund av elektromagnetiska fält helst inte ska vistas närmre än 1,5 m från väggen. Vidare fick jag lära mig att kortsidorna har galler för utblås av varmluft. Lars berättade även att alla hus faller offer för dessa tags och att det efter en sanering oftast bara tar någon dag innan samma tags är tillbaka. Att måla husen har således inte visat sig vara ett effektivt angripssätt även fast det i ett närbeläget industriområde fanns ett nytt, svart elstationshus som hittills fått stå orört.

Han förklarade att ett annat utförande av fasaden skulle kräva nytt bygglov och att väggarna eventuellt var behandlade för att färg lättare skulle släppa från dem. Målning var således inte så enkelt som jag tidigare trott.

Vi diskuterade om en laglig graffitivägg skulle kunna vara ett bra alternativ och han menade att lagliga väggar ofta för med sig olagligt klotter på intilliggande bebyggelse. Vi diskuterade även påhågnader på väggen och jag fick reda på att det inte går att borra i väggarna på dessa hus. Under workshopen var det en kvinna som visade utskrifter från utförande av elstationsfasader från ett företag som hennes son jobbade på. Jag visade dessa för Lars och han kände igen dem men berättade att de troligtvis skulle äta upp vår budget.

Vi kom överens om att avskildhet som metod hittills resulterat i nerklottrade hus och att vi ville testa motsatsen. Jag föreslog att vi kunde få huset att kännas mer integrerat och ombonat genom att omgärda det av en storgatstensfris och planteringar. Han kunde inte se några problem i detta, men ville att planteringarna utmed kortsidorna skulle vara närmast marktäckande för att undvika brandrisken.

KRYSSFRÅGOR OM STILPREFERENSER

Under workshopen samlades data kring vilka estetiska preferenser medborgarna hade. Målet var att kunna kombinera dessa svar med svaren på vilka funktioner som önskades i parken. Ett sätt att ta del av besökarnas preferenser var att skapa motsatspar - en metod vi testade i början av landskapsarkitektutbildningen på Ultuna för att komma igång med gestaltungsövningar. Utmaningen låg i att begränsa sig till några få rubriker så att undersökningen skulle bli lättöverskådlig och gå snabbt samt att tydliggöra de olika alternativen. Enbart ord skulle kunna bli förvirrande eller få en alltför fri tolkning. Skissartade bilder fick komplettera texten och fungera som en associativ guide till uttrycken. Skisserna visade på olika utföranden av planteringar, gångvägar och möblemang. För att ytterligare förtydliga kompletterades skisserna med kortare beskrivningar till bilderna.

Då jag bjöd in besökarna till att svara på formuläret berättade jag att det här formuläret var ett komplement till enkäten, där enkäten handlar om parkens funktioner medan den här undersökningen handlar om hur man vill att parken ska se ut. Jag förklarade vidare att jag sedan skulle kombinera dessa svar i gestaltungsarbetet.

RESULTAT AV KRYSSFRÅGORNA

Resultatet visar en ungefärlig jämvikt mellan öppet och lummigt. Några fler ville ha klassiskt än modernt och de flesta ville ha en ledig utformning snarare än en strikt.

För att få guidning kring färgval uppmanades besökaren att fylla i formuläret med en penna i sin favoritfärg. Detta utfördes sällan i praktiken eftersom personerna ofta var alltför fokuserade på formulärets frågor. Val av penna utgjorde då en extra tröskel för formuläret. Det hade kanske fungerat bättre om den frågan hade kommit på slutet som en lättsam avslutning.

TABELL ÖVER KRYSSFRÅGORNAS RESULTAT

Antal svar på kryssfrågans olika svarsalternativ.

Kategori	Motsats	Lördag	Söndag	Summa
DENSITET/ RUMSLIG STYRKA	Lummigt	18	5	23
	Öppet	18	7	25
FORMSPRÅK	Strikt	4	8	12
	Ledigt	28	6	34
STILUTTRYCK	Modernt	14	7	21
	Klassiskt	18	9	27

Tabellen visar att de flesta ville ha ett ledigt formspråk men att ungefär lika många gillar lummigt och öppet samt modernt och klassiskt.

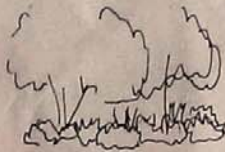
Formuläret fungerade bra som vägledning i gestaltungsningen och de flesta som besvarade det verkade tycka det var intressant att få säga sitt om utformningen av parken. Det var intressant att få höra hur medborgarna resonerade kring olika begrepp vilket även hjälpte mig i gestaltungsarbetet. Ibland fastnade någon kring detaljer i skisserna det var därför smidigast att vara på plats för att guida besökaren genom formuläret. Den personliga guidningen behövdes eftersom det är en ganska utsatt situation att stå och fundera och svara på frågor utomhus medan det är människor runtomkring. Trots guidning svarade inte alla besökare på alla tre frågorna. Det medförde att det i efterhand var oklart hur många som besvarade kryssfrågorna då fråga ett och tre besvarades av 48 personer men endast 46 personer besvarade fråga två. Trots detta upplevde jag att resultatet gav en bra vägledning och var till nytta i gestaltungsarbetet genom att jag fick en tydligare bild av vad hagarborna eftersträvar i parken - och vad de absolut inte ville ha.

Vilken stil föredrar du?

Välj en penna i din favoritfärg och kryssa i vilken av motsatserna som du föredrar!
Dina val kommer att ligga som grund för parkens gestaltning.

LUMMIGT
Omslutande växtlighet
Mycket växter och
en stark känsla av rum

1

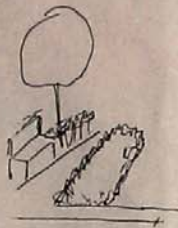
DENSITET
RUMSLIG STYRKA

ÖPPET
Fria ytor, lättöverskådligt
Öppet och luftigt
Svag känsla av rum

STRIKT
Raka linjer
Välordnat och strukturerat

2

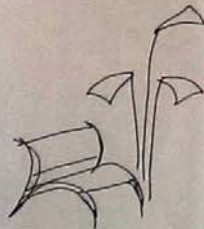
FORMSPRÅK

LEDIGT
Runda former
Spontant och lekfullt

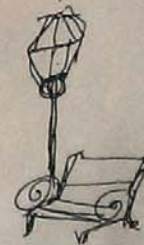

MODERNT
Modern känsla i val av
möbler och växter

3

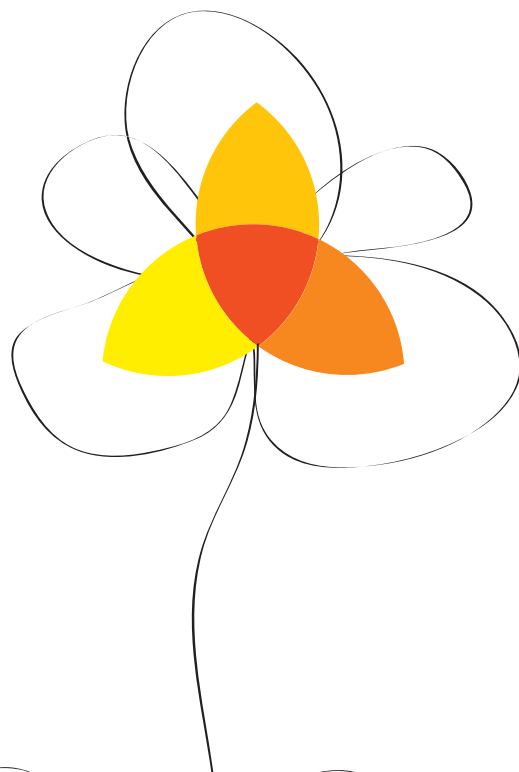
STILUTTRYCK

KLASSISKT
Äldre känsla i val av
möbler och växter

FAS TRE: KONKRETISERING

Här beskrivs program- och gestaltungsarbetet. Från de beslut som påverkade gestaltningen, gestaltungsprocessen fram till ett förslag som redovisades för medborgare och kommunen och som sedan reviderades till färdiga ritningar.

BESLUT OM FUNKTIONER

Vilka funktioner som skulle få genomslag beslutades av landskapsarkitekten Maja Pålsson, landskapsingenjören Karin Berglund och mig. Vi diskuterade vad som skulle vara lämpligt att genomföra, hur vi skulle kunna göra det och vad budgeten skulle tillåta. Men vad väger tyngst? När någon kryssat i ett svar, när någon nämnt något på workshoppen eller när någon skrivit en kommentar? Ibland fick en kategori med färre kryssade svar, fler kommentarer kopplade till sig. Alla svarsalternativ valdes minst sex gånger, medan kommentarer om samma önskemål som mest skrevs elva gånger. Våra beslut baserades i huvudsak på enkätsvaren eftersom de var mer konkreta och objektiva än våra minnen från workshoppen. Intrycken från workshoppen spelade in när vi diskuterade förslagen och hade viss påverkan på besluten.

De fyra alternativen med flest svar var funktioner som antagligen hade blivit av ändå, i enighet med sociotopkarteringens riktlinjer, *Sitta i solen*, *Lukta på blommor*, *Vila* och *Sitta i skuggan*. Dessa svar var det även många som nämnde under workshoppen.

Lyssna på musik fick många röster i kryssfrågorna men nämndes endast i en kommentar. "Önskar en kyrksal för gudstjänster och musik." Det finns många olika sätt att möjliggöra att lyssna på musik i parken. Projektet tillät inte tekniska lösningar i form av högtalare att ansluta till en egen musikkälla och platsen skulle troligtvis inte fungera för större live-event. Däremot kunde mindre uppträdanden möjliggöras genom en kombinerad lösning med att anlägga en platsbyggd scen som även fungerar som soldäck då den inte används för musikarrangemang.

Åtta personer önskade utegym i kommentarerna och *Träna* fick mycket riktigt många svar, även på workshoppen nämndes träning. Att anlägga ett utegym var inte tänkt skulle rymmas i projek-

tet då det är ett stort ingrepp på såväl platsen som i budget. Men på grund av att många önskade detta övervägdes saken noga. Smedstuguplan bedömdes till slut vara en lämplig plats för ett utegym och det skulle även rymmas inom budget.

TABELL ÖVER BESLUT KRING FUNKTIONER

Tabellen utgör ett beslutsunderlag till parkens funktioner i relation till de olika alternativens svarsfrekvenser.

Aktivitet	Pappersenkät	Digital enkät	Totalt
Sitta i solen	53	27 (1)	80 (1)
Lukta på blommor	44 (9)	23 (1)	67 (10)
Vila	36 (5)	14 (1)	50 (6)
Sitta i skuggan	27	18 (1)	45 (1)
Lyssna på musik	28 (1)	10	38 (1)
Träna	16 (5)	21 (3)	37 (8)
Äta mat	22 (11)	12 (3)	34 (14)
Spela sällskapsspel	28 (7)	5 (1)	33 (8)
Leka	19 (3)	11 (2)	30 (5)
Tillaga mat	14 (7)	9 (1)	23 (8)
Titta på konst	10 (1)	9 (1)	19 (2)
Mata fåglar	11	8	19
Återvinna kläder	14	1	15
Odla	11 (1)	2	13 (1)
Dansa	7	3	10
Träna agility	5	1	6
Antal svaranden:	86 (53)	43 (25)	129 (96)

Siffror inom parentes utgör antalet kommentarer knutet till önskemål. I sista raden anges totalt antal svarande på enkäten och parenteserna anger det totala antalet kommentarer eftersom vissa kryssade i flera alternativ och somliga kommenterade andra förslag än de förutbestämda. Förslag inom gul markering sågs som självklara. Förslag inom orange markering diskuterades kring och beslutades om. Förslag inom röd markering ansågs ha för få svaranden.

Att kunna *Äta mat* i parken var ett önskemål som återkom på workshoppen och som kommentar i enkäten. Picknickbord skulle möjliggöra för många andra aktiviteter i parken som att rita och spela spel. Sju personer hade skrivit att de önskade en grillplats, men med tanke på närheten till trafik bedömdes att det skulle passa bättre på annan plats varpå Maja och Karin noterade önskemålet till framtida parkprojekt i området. Därför blev det varken grillplats eller möjlighet att laga mat. Ytterligare matrelaterade kommentarer kom in då hela elva stycken kommenterade att de ville kunna äta glass i parken. Jag tog önskemålet vidare till den intilliggande finska delikatessbutiken.

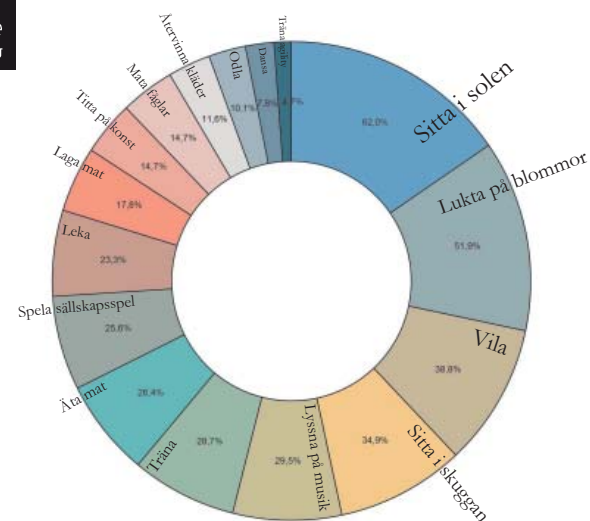
Att *spela sällskapsspel* specificerades av åtta personer som boule i kommentatorsfältet, på så vis kan det konkurrera i popularitet med utegymmet. Det nämndes även under workshoppen.

Även *Leka* fick fem kommentarer, som kompletterade de 30 röster som kom in via flervalssvaren. I enkäten uttryckte fyra personer önskemål om att platsen *inte* skulle bli en plats för barn. De spridda åsikterna framkom även under workshopen. Vi bedömde att parken var omgärdad av för mycket trafik och att det således skulle krävas mycket för att kunna göra den till en trygg och säker lekplats. Dessutom finns en lekplats inte långt därifrån och att det kan vara bra med en variation i utbudet av parker. Däremot skulle en hammock kunna fungera som ett lekfullt element för såväl yngre som äldre.

Vi bedömde att resterande funktioner hade för få svaranden för att få utslag. Däremot ansåg vi att den funktion som parken redan har i form av återvinning av kläder skulle få vara kvar tills vidare då kommunen vill främja återvinning och att vi inte såg någon anledning att ta bort insamlingslådorna.

Det här vill ni göra i parken!

Nu har vi sammanställt era svar!

Enkätundersökningen fick ett otroligt gensvar.

Totalt svarade 137 personer, varav 92 svarade på pappers-enkäten och resterande 45 besvarade enkäten via hemsidan. I figuren ovan ser du de sammanlagda svaren på enkätens första fråga "Vad vill du kunna göra på Smedstuguplan?".

Andra förslag som flera personer nämnde var att äta glass, parkera, spela boule, vattenkontakt, grilla och utegym.

På frågan om hur man ville att elstationen skulle se ut var det flera som nämnde enfärgat, träfasad, målat som en stuga, konstyttringar, graffiti och spalje med klätterväxter. Nu återstår att diskutera med ägaren till huset om vad som är lämpligt att göra.

Av de svar som kom in kommer Sitta i solen, Leka på blommar, Vila och Sitta i skuggan att få självklara platser i parken. Dessutom kommer vi möjliggöra för musik genom att anlägga ett soldäck som även kan fungera som scen. Vi blev överraskade av alla som önskade utegym och kommer därför att placera några olika maskiner i parken. Vidare kommer det även finnas plats att äta mat samt att spela sällskapsspel som exempelvis kubb och boule.

Vill du läsa mer om våra avväganden kan du göra det på vår hemsida www.norrkoping.se/Smedstuguplan

Vänliga hälsningar
Stina Gustafsson, projektledare

→ www.norrkoping.se

Den informationsaffisch som sattes upp på anslagstavlan och lades upp som bild på Facebook och på hemsidan.

GESTALTNINGSPROGRAM

För att guida gestaltningen sammanställdes ett program. Program-punkterna är en sammansmältning av åsikter, krav och önskemål från medborgarna, kommunen, kommunens sociotopkarta och ansvarig för elstationshuset samt resultat från inventering och observation.

FUNKTIONER

De funktioner som ska vävas in i parkens utformning är:

- * Goda sittplatser i såväl sol som skugga
- * Boulebana i regelrätt storlek, 4 x 15 m
- * Scen som även kan fungera som soldäck
- * Utomhusgym
- * Återvinning av kläder

I enighet med sociotopkartan ska Smedstuguplan bli en:

- * Fickpark som fungerar som målpunkt utmed promenaden och innehåller trevliga sittplatser och blomning.

Kommunen ställer krav på:

- * 1,5 m breda gångvägar
- * Parkbelysning
- * Ej lek eller vattenelement

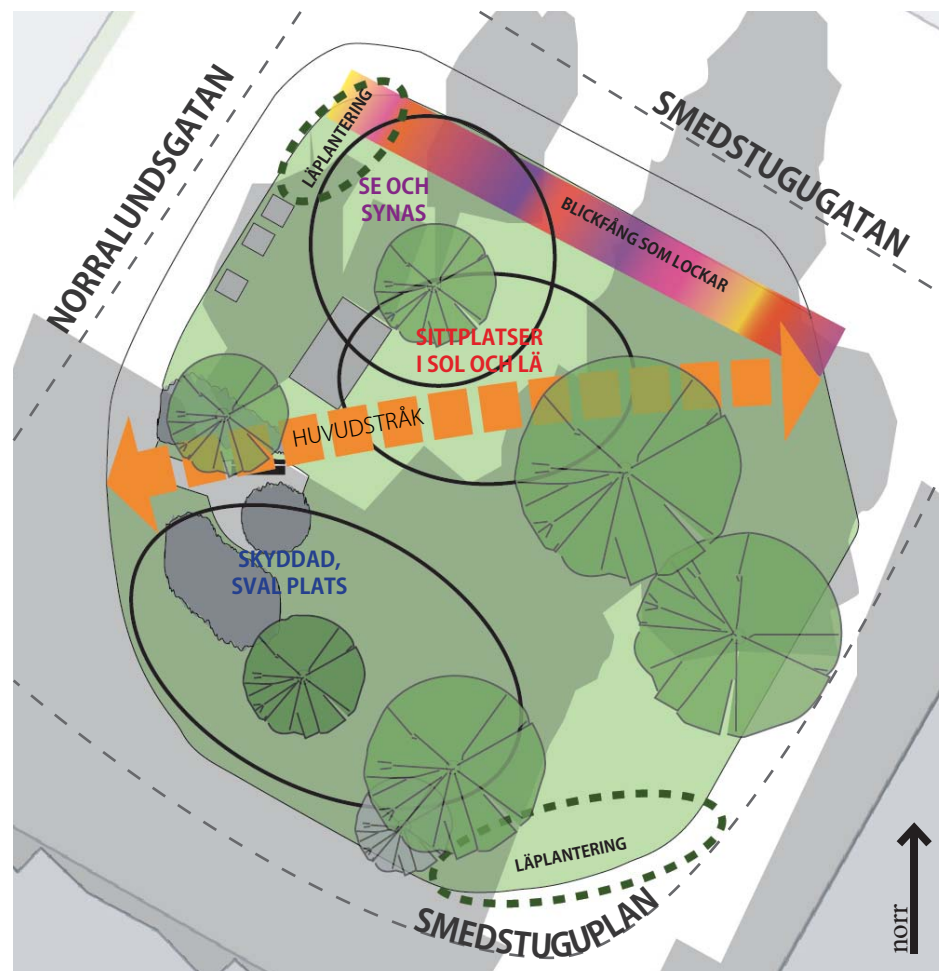
STILMÄSSIGT

Utformningen ska, i enighet med formuläret "Vilken stil föredrar du?" vara en mix mellan öppet och slutet samt modernt och klassiskt men ha ett ledigt formspråk med mjuka linjer och böjda former.

I ÖVRIGT

Att parken ska vara lättskött och inte se skräpig ut framfördes av både medborgare och driftansvarig på Tekniska kontoret. Elstationshuset behåller sitt utförande men integreras i parken

med hjälp av en storgatstensfris och låga planteringar. Ingen sitt-plats får placeras närmre än 1,5 meter från elstationshusets väggar.

Programkarta som visar på min analys från inventering och observation. Väx-material markerat i grått avlägsnas på grund av dåligt skick eller barriärverkande effekt. Kartunderlag: © Norrköpings kommun

GESTALTNING

Eftersom återkoppling utgjorde ett centralt mål i medborgarmedverkansprocessen var det viktigt att medborgarna tydligt skulle se att deras åsikter tagits tillvara på. Resultaten från medborgarmedverkansprocessen skulle därför utgöra den mest framträdande delen i gestaltungsförslaget. Förslaget hölls av denna anledning så enkelt som möjligt och gestaltungsarbetet fokuserades på att hitta samband, linjer och en rumslighet som flätade samman programmens punkter till en självklar helhet. Följande utgångspunkter framkom genom sociotopkarteringen, mötet med E:on, inventering och platsobservation samt från samtal under workshopen. Dessa medförde ställningstaganden som användes som komplement till programmen i gestaltungsarbetet.

UTGÅNGSPUNKT

Strategiskt belägen park -----> En egen destination
Klotterutsatt elstationshus -----> Väv in som en tillgång i parken
Generationsskifte i Haga -----> En plats för olika åldrar
Omgivande trafik -----> Tydlig avgränsning mellan park och gata

Många olika, översiktliga alternativ skissades fram innan ett förslag valdes ut och fördjupades. Detta förslag arbetades fram i samråd med två av kommunens landskapsarkitekter och en landskapsingenjör.

STÄLLNINGSTAGANDE

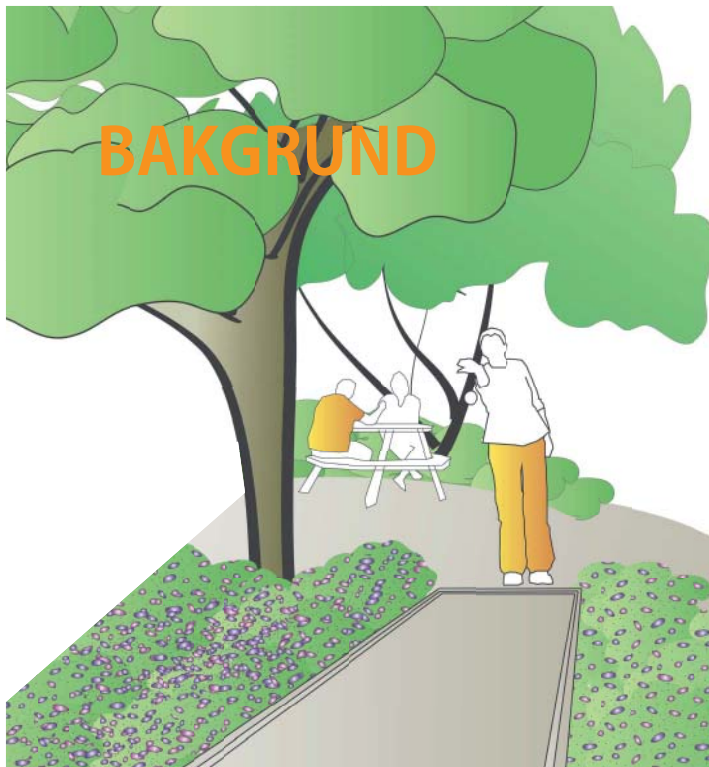
FÖRSLAGET

Spänningen mellan det klassiska och moderna återspeglas i boulebanean och gymredskapen samt i hammocken och soldäcket. Förutom hammock och soldäck finns det två picknic-grupper, en bänk med ett bord som man kan komma intill med rullstol samt en bänk i anslutning till utegymmet för den som behöver vila. Boulebanan är strategiskt placerad i parkens soliga ände med uppsikt över den händelserika korsningen. Banan kantas av en generös perennplantering med årstidsvariation. Utegymmet har en skyddad placering i den svalare delen av parken. Utegymmet ramar in med städsegröna planteringar och har ett marktäcke av täckbark.

För att skapa kontinuitet, detaljrikedom och förstärka det prydliga intrycket kantas ytorna av gatstensfriser. Dessa utgörs i huvudsak av en storgatstensfris med undantag av gräsytan som kantas av en tre rader bred smågatstensfris. Återvinningslådorna för kläder får en inramad stenmjölsyta att stå på och elstationen ramar in av en storgatstensfris samt låga perennplanteringar.

Buskagen och en av rännarna tas ner, men övriga befintliga träd sparas. En ny rönn planteras för att upprätthålla en kontinuitet i växtmaterialet, då rännarna börjar bli till åren. För att parken ska kännas inramad, men inte vildvuxen och otrygg hålls sikten fri mellan ett lågt-midjehögt perenn/buskskikt och höga, blommande trädkronor. Dessa ytor ramar in den öppna gräsytan i parkens centrum. Nyplanterade träd av buskaktiga med vacker blomning är av sorterna prydnadskörsbär, prakthäggmispel, glanskörsbär och svartplommon. Övriga växtförslag är brokspirea, bergormrot, lavendel, lagerhägg och vintergröna.

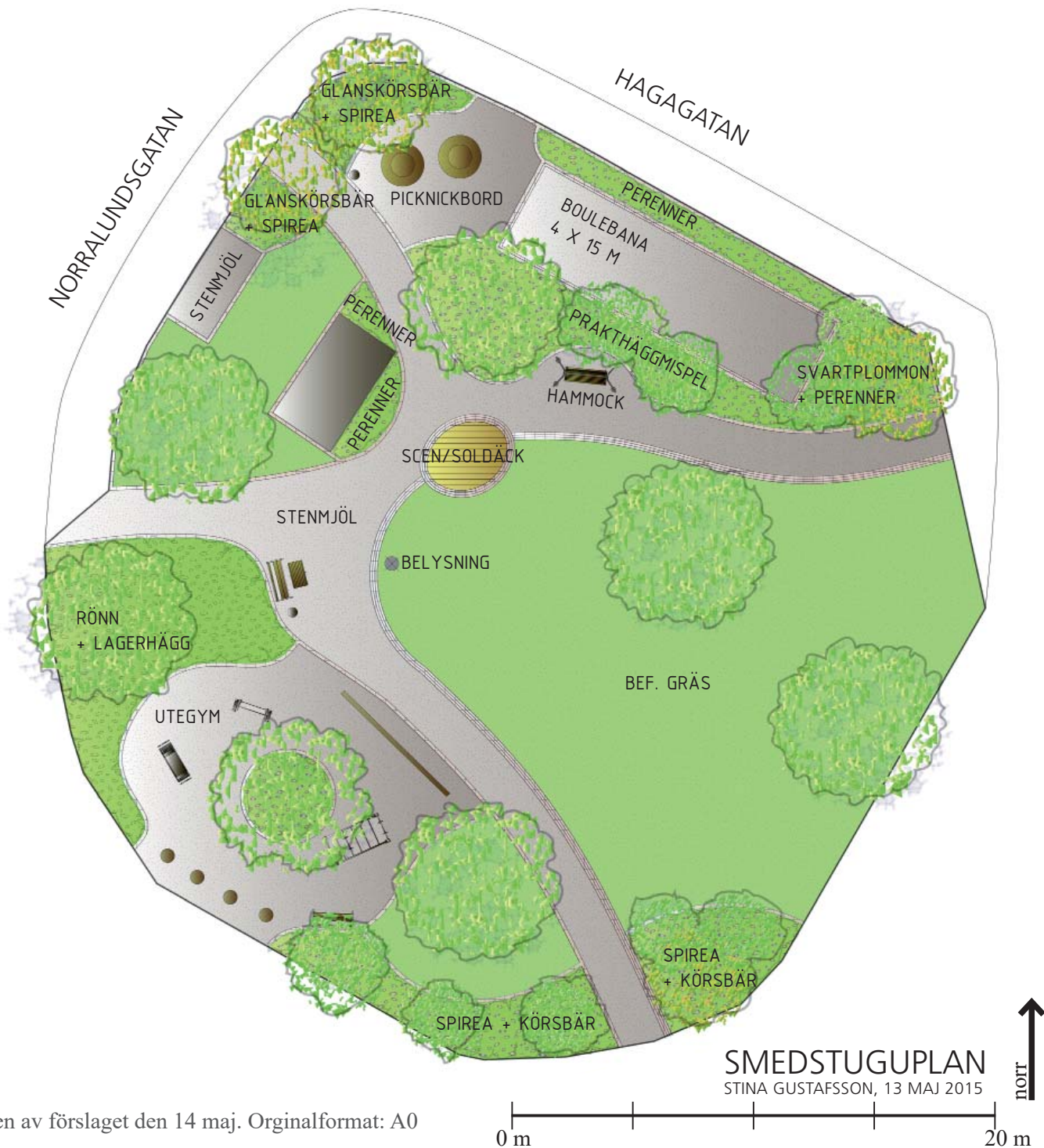

ILLUSTRATION, BOULEBANA

PERSPEKTIVSKISS

Gestaltungs-förslag. Affischen som visades under presentationen av förslaget den 14 maj. Originalformat: A0

FÖRSLAGSPRESENTATION

På Kristi himmelfärdsdagen, den 14 maj klockan 13.00 presenterades förslaget för medborgare i aktivitetscentrumet Rikscity, ett stenkast från parken. Tiden valdes för att underlätta för förvärvsarbete att kunna komma. Annonsering skedde genom affischer runt Smedstuguplan, på närliggande husportar samt på Facebook och hemsidan. De annonserade även muntligen på aktivitetscentret på Rikscity och en timma innan kom en affisch upp även där.

Syftet med mötet var att beskriva hur medborgaras åsikter hade tagits omhand i förslaget samt ge ännu en möjlighet för dem att påverka resultatet, ställa frågor och komma med synpunkter på förslaget och hela processen. Flera av de som kom på presentationen hade varit på workshopen några veckor tidigare medan andra endast hade sett inbjudan till just det här mötet.

Förslagspresentation för medborgarna. Foto: Rolf Gustafsson

Under presentationen förklarade jag hur projektet hade framskridit och visade upp enkäten och formuläret Vilken stil föredrar du? Jag redogjorde för resultatet från dessa och förklarade hur deras åsikter hade vävts in i förslaget. Jag berättade om mina upplevelser från workshopen och hur mina observationer från området ökat min förståelse för Smedstuguplan, hur detta påverkade förslaget. Jag visade även hur jag tänkte med växtlighet och fri sikt och visade de bilder som finns på föregående sidor. Efter presentationen fanns möjlighet att komma med synpunkter vilket det var några som gjorde. Totalt kom 25 personer på mötet. Det var en blandad skara med fler kvinnor än män och fler äldre än yngre.

SYNPUNKTER

I huvudsak var medborgarna positiva till förslaget, men vissa hade åsikter de ville jag skulle bemöta. En pensionär ville kunna sitta ner och träna, något som aktivitetscentrumet Rikscity redan anordnar som aktivitet och som i det fallet kräver många stolar en och en i cirkel. Jag hade resonerat kring detta i mitt gestaltungsarbete och kommit fram till att mindre grupper kunde sitta bak-och-fram vid picnickbordet, runt soldäcket eller på bänken vid gymmet men att det skulle bli många tomma sittplatser i en konstig formation om de skulle anordnas på så vis som de gör i träningen på Rikscity.

En kvinna hade på tidigare träff ritat ett förslag på sittplats runt träd som hon undrade varför det inte var med i förslaget. I gestaltungsarbetet hade jag gjort bedömningen att det fanns en liknande bänk i närliggande park, att det eventuellt skulle kunna skada trädets rotsystem att anlägga en bänk runt ett träd samt att det är ett skötselproblem att bänkar under träd ofta blir nedsmutsade av fåglar. En annan åsikt som kom fram var att planteringen utmed Smedstugugatan skulle vara högre för att i större utsträckning skymma trafiken. Detta är en åsikt som jag senare involverade i revideringsarbetet.

En fråga som kom upp var om inte klotlönnen kunde tas ner eftersom den skuggar in i lägenheterna som ligger på andra sidan gatan. Jag förklarade att det i området finns många träd som inom snar framtid kommer att tas ner, varpå kommunen försöker spara de som är friska och välmående. Någon frågade vad som skulle ske med elstationshuset varpå jag förtydligade planerna. Ytterligare en fråga var ifall inte parkeringsplatserna helt kunde tas bort, varpå jag förklarade att det finns många synpunkter åt båda håll och att många upplever att det är svårt att parkera i området.

Värt att notera var att det endast var kvinnor som kom med synpunkter och frågor, något som strider mot den generella bilden av stormöten, men som kan förklaras av den övergripande könsfördelningen på just det här mötet. Även på facebook var det bara kvinnor som kommenterade förslaget.

KOMMENTARER FRÅN FACEBOOK

Efter presentationen lade jag mitt presentationsmaterial på Facebook och skrev en förklarande text. Inlägget fick fyra kommentarer. Två skrev att det såg fint ut. Politikern som var förbi under workshopen kommenterade att hon fått in önskemål om att parkeringen utmed parken skulle försvinna. Jag förklarade att det även var många som kommenterat att det fanns ont om parkering i området och att vi hade överlåtit ärendet till trafikavdelningen. Den sista kommentaren handlade om vuxengungor:

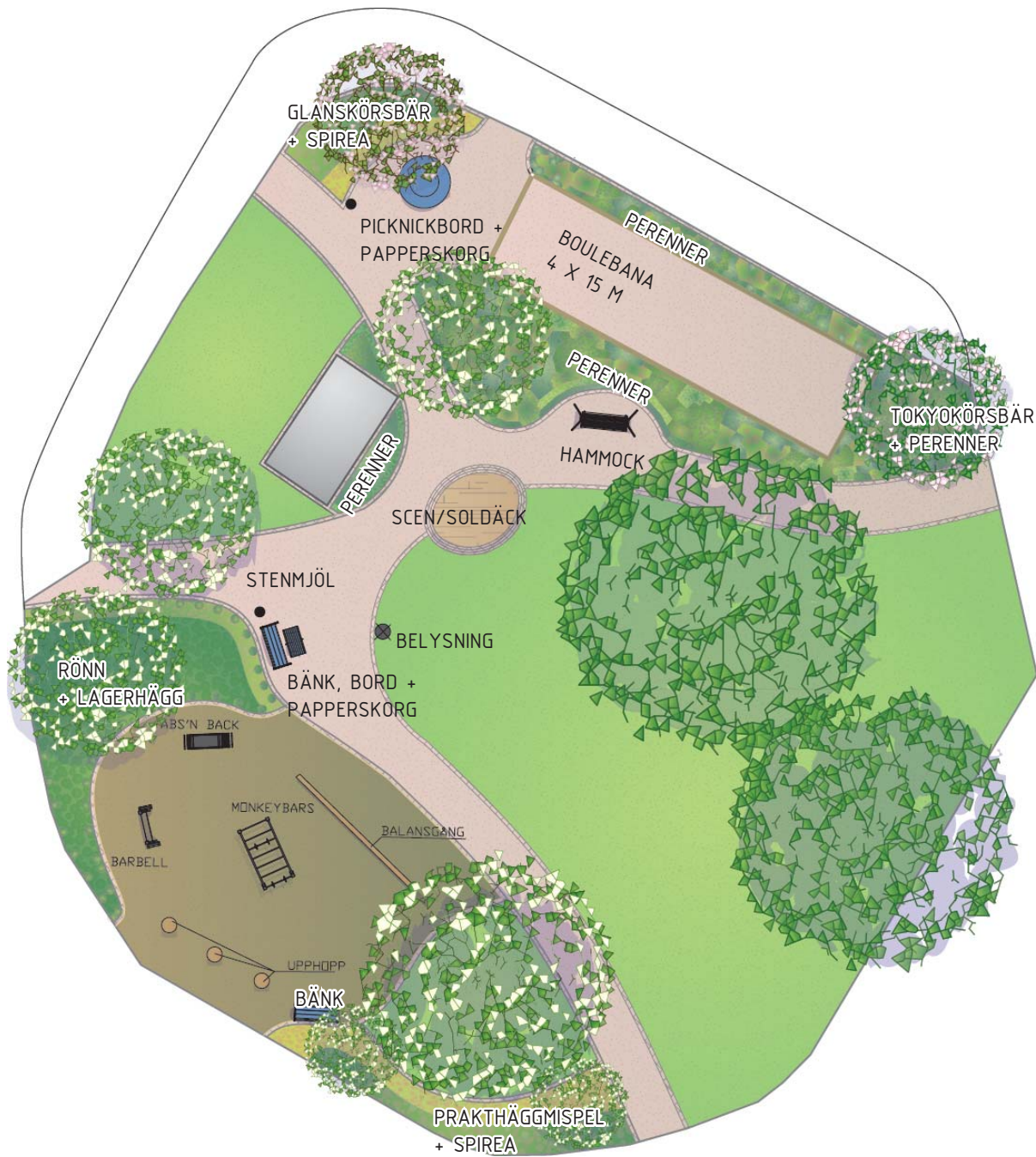
”Vuxengungor fattas :) Både för handikappade och för vuxna som inte är handikappade. Finns ju gungor som är som hängmatta fast sittande tex men även gungor med större sittytta och längre kedjor för fäste högre upp. Superkul :)”.

Jag förklarade att det fanns en hammock inritad i förslaget och att riktiga gungor kräver fallskydd under, vilket är ganska dyrt och omständigt.

REVIDERING

Efter presentationen reviderades och detaljerades förslaget utifrån de synpunkter som kommit in. Växtmaterialet specificerades så att perennytan ut mot trottoaren förseddes med något högre perenner än tidigare planerat, i enighet med kommentarer som kom in under presentationsmötet. Dessutom visade det sig att ytterligare en av rönarna var i dåligt skick varpå beslut togs om att även den skulle tas ner. Ytan vid utegymmet anpassades efter ny information om kommande krav om fallskydd.

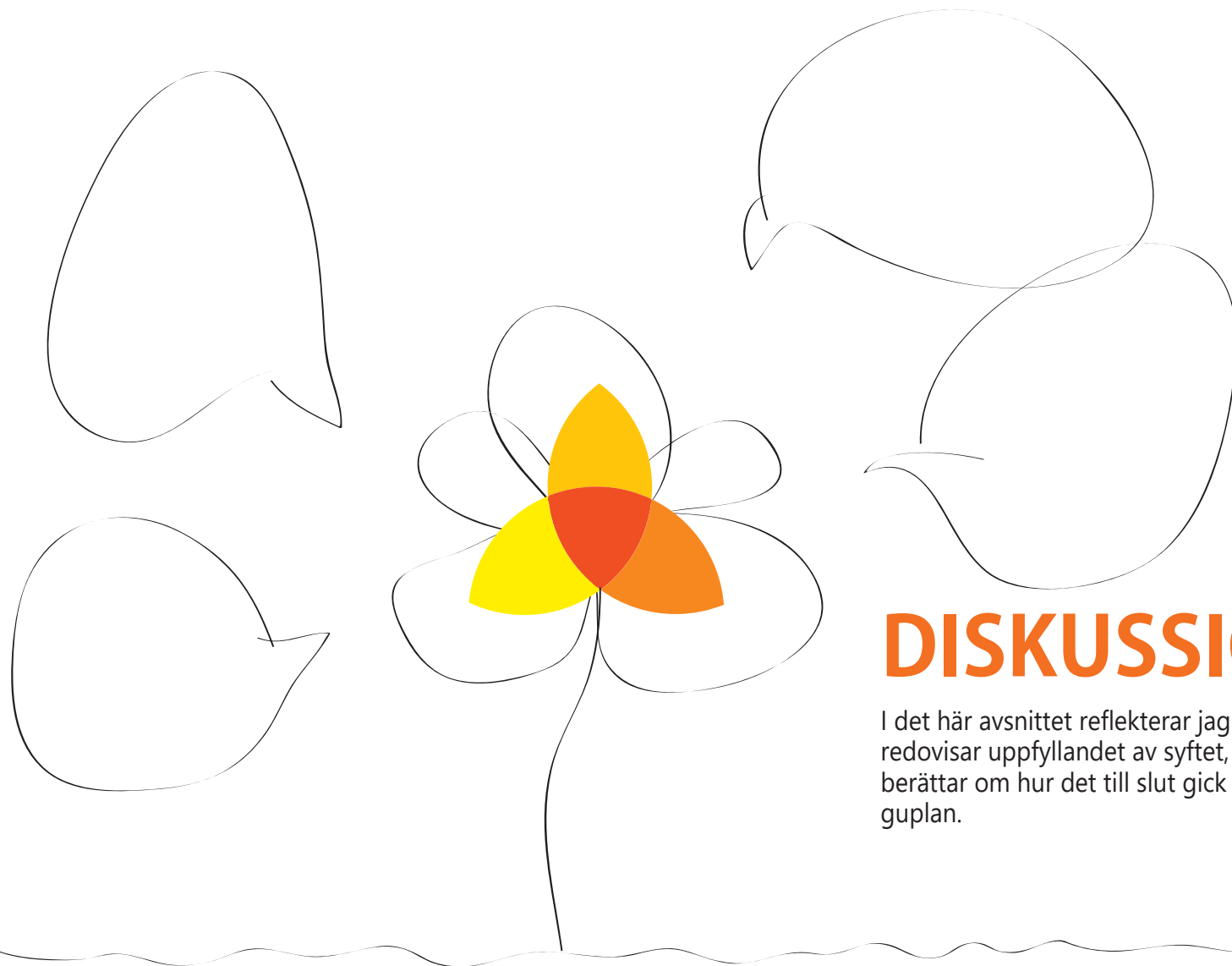
Efter överläggning med entreprenören stod det även klart att förslaget inte skulle rymmas inom budget vilket medförde några nedskärningar. Här blev det än en gång viktigt att vaka över medborgarnas önskningar och se till att de inte kompromissades bort. På följande sida ryms mitt slutgiltiga förslag från mitten av juni 2015. Vissa ytor har här bantats bort och växtmaterialet har specificerats inför beställning. Förslaget kom sedan att genomgå ytterligare förändringar på grund av ekonomiska skäl, innan byggnationen påbörjades i oktober 2015.

Reviderad illustrationsplan
18 juni 2015
Skala 1:400

DISKUSSION

I det här avsnittet reflekterar jag över arbetets resultat. Jag redovisar uppfyllandet av syftet, diskuterar metoden och berättar om hur det till slut gick med parken på Smedstuguplan.

RESULTATDISKUSSION

Syftet med examensarbetet var att utforma och genomföra en medborgarmedverkansprocess i ett parkprojekt, där medborgarnas åsikter skulle få en framträdande roll i gestaltningen. Frågeställningen jag arbetade efter är: *Hur kan en medborgarmedverkansprocess anpassad för parkprojektet på Smedstuguplan utformas?*

Medborgarmedverkansprocesser studerades i såväl teori som praktik. Frågeställningen besvarades genom att en medborgarmedverkansprocess utformades med inspiration från andra projekt och med SKL's framgångsfaktorer som utgångspunkt. Processen kom att bestå av ett antal olika kommunikationskanaler, tillfälliga tillägg på platsen, en enkät, ett kryssfrågeformulär, en workshop och en förslagspresentation. Nedan följer en diskussion kring de olika metoderna som utgjorde arbetets resultat.

KOMMUNIKATION

En blandning av elektroniska och fysiska media användes i projektet. På så vis nådde informationen till medborgare oberoende av deras datorvana. Ingen information fanns på andra språk, vilket kan ha verkat exkluderande och är något jag borde gjort annorlunda.

TILLFÄLLIGA TILLÄGG

De tillfälliga tilläggen fick platsen att uppmärksammas och förändrade dess användning. Prickarna på marken skapade en koppling till anslagstavlan. Flera personer berättade under workshoppen hur de uppmärksammat parken och dess nya belysning från sina fönster. Ljusslingorna bidrog på så sätt till att parken uppfattades som en plats och någonting vackert. I enkätundersökningen nämndes

de tillfälliga bänkarna...

”Snälla, ta inte bort träden för Guds skull! Det är många fåglar som använder både träd och buskar. Någon till bänk, liknande de ni ställt ut med lite färg som röda, gröna, gula, orange skulle vara fint. Mycket pensionärer och hundägare här. En fin mötesplats. Planteringar runt träden skulle vara fint. Lekparker finns det redan gott om i Haga. Samt att det kör bilar här hela tiden. Tack!”

Jag ser de tillfälliga tilläggen som den största anledningen till att många engagerade sig vilket är förutsättningen för en lyckad medborgarmedverkan. Det här momentet byggde således en stark grund för insamlingen av information.

ENKÄTUNDERSÖKNING

Vad medborgarna önskade för funktioner i parken undersöktes i en enkätundersökning som fanns i såväl pappersformat som elektroniskt. Den elektroniska enkäten besvarades i högre utsträckning vid de tillfällen jag påmint om den på Facebook, särskilt under den sista dagen. Pappersenkäten besvarades huvudsakligen under workshoppen. Påminnelser var således en avgörande faktor för att få många svar. Jag funderade mycket på om enkäten skulle vara anonym eller om man skulle få fylla i exempelvis namn och ålder. Kanske hade det funnits en funktion i att människor fick fylla i något om sig själva. I Alby påpekade de vikten av att lära känna medborgarna och det hade kunnat vara ett steg på vägen.

Enkätens svaghet ligger i att det är omöjligt att veta hur många enskilda personer som besvarat den. En enkät kan ha besvarats av en hel familj medan en individ kan ha fyllt i flera enkäter. Trots detta väger alla svar lika tungt. Samtidigt har kvantitativa metoder flera fördelar. Det kvantitativa resultatet är lätt att ta till sig och

utgör ofta grunden i demokratiska omröstningar. Resultatet blir överskådligt och kan redovisas i diagram. Att majoriteten får som den vill anses ofta rättvist, men minoriteter som kan ha speciella behov kommer då aldrig till tals. Därför var det värdefullt att kombinera flervalsoalternativen med öppna frågor och samtal under workshopen.

FORMULÄRET VILKEN STIL FÖREDRAR DU?

Som ett komplement till enkäten samlades data in om estetiska preferenser i frågeformuläret Vilken stil föredrar du? Formuläret gick endast att besvara under workshopen och fick därför inte lika många svar som enkätundersökningen. Den låga svarsfrekvensen i förhållande till workshopens besöksantal utgör det här momentets största svaghet. Jag började ofta workshopens samtal med att fråga om besökaren hade besvarat enkäten. Efter att enkäten hade besvarats var vissa inte sugna på att besvara ytterligare frågor eller hade inte tid med det. Jag var osäker på hur lyckat det här momentet skulle bli men tyckte det var spännande att försöka förklara hur vi som landskapsarkitekter resonerar kring olika begrepp och höra hur deras tankar. Att kombinera korta förklarande texter med en enkel skiss var bra då alla har olika associativa tankar till såväl bilder som ord. Jag märkte till exempel att många associerade ordet lummigt till otrygga miljöer med alkoholister. Det här momentet gav mig inblick i hur olika miljöer uppfattas och hur medborgare resonerar kring parkers utformning, vilket var givande i gestaltungsarbetet.

WORKSHOP

Det roligaste och mest planeringskrävande momentet i arbetet var workshopen. Planeringsmässiga huvudbryn innefattade hur mycket fika som går åt till ett okänt antal besökare och hur man över natten förvarar 30 ballongknippen. Fördelarna med att träffa och samtala med medborgarna var många. Vi förde samtal om

Ballongerna bidrog till den mänskliga skalan. Foto: Maja Pålsson

vad de trodde skulle funka på platsen, hur området sett ut förr och vilka problem som finns där idag. Det gav mig en fördjupad förståelse för parken, dess omgivning och användare. En av kommunens politiker kom förbi under lördagen vilket var en tillgång då politiska frågor ibland kom upp i diskussionerna. Det hade varit bra att i förväg bjuda in några få politiker att vara med under hela workshopen så att politiska frågor direkt kunde bollas över till rätt forum. Ballongknippena var ett positivt inslag men fyllde inte sitt huvudsyfte att få besökarna att experimentera med parkens rumslighet. Få flyttade runt knippena, men de gav ändå mig en djupare förståelse för platsen. Workshopens största fördel var att människor besökte parken. De flesta hade aldrig förut satt sin fot på gräset utan bara passerat förbi. Nu fick de en upplevelse av parken som plats och därmed knöts djupare band till den. Många upplevde att den var större och trevligare än vad de tidigare trott. Workshopen förändrade således parkens användning om än bara för en kort stund.

KONKRETISERING

Gestaltningförslaget presenterades under ett möte med medborgarna. Det var intressant att erfara skillnaden mellan workshopens avslappnade mötesform och den mer formella stormötesformen som tillämpades här. Formen skapade en distans mellan mig och medborgarna. Valet av mötesform grundades i mina förutfattade meningar om hur en presentation ska gå till. Detta visar på vikten av att hålla sinnet öppet och våga testa mindre konventionella mötesmetoder.

SLUTSATS

I Arnsteins delaktighetsstege rör sig medborgarmedverkansprocessen mellan stegen Information, Konsultation och Pacifiering, i det segment som kallas symboliskt deltagande. Processens metoder platsar in på SKL's trappsteg Information, Konsultation, Dialog

och Inflytande. För att nå längre upp på mätverktygen krävs att medborgarna har makt att bestämma. I praktiken delades ingen makt ut till medborgarna men deras inflytande blev trots detta påtagligt i resultatet. Calderon (2013, s. 46) menar att symboliskt deltagande innebär en risk att politiker och tjänstemän använder medborgarmedverkan för att skapa belägg för sina egna åsikter. Här tror jag att det var en fördel att komma utifrån och inte ha några förutfattade meningar eller åsikter om platsen. Det gjorde det enklare att vara opartisk och att lämna företräde till medborgarnas synpunkter. Då projektet var litet behövdes inte förslaget godkännas av politiker och det var få tjänstemän som var involverade i projektets gång. Detta innebar att besluten fattades av människor som var absolut införstådda med medborgarnas åsikter och medborgarmedverkansprocessens metoder.

Att metoderna i sig påverkade parkens användning var det mest spännande med medborgarmedverkansprocessen. Med tillfälliga tillägg och aktiviteter på plats uppmärksammades parken och människor som tidigare endast sett den från håll gick in på gräsmattan och kände in rummet. I augusti berättade en kollega hur han åkt förbi parken flera gånger under sommaren och varje gång sett människor sitta vid de tillfälliga bänkarna.

Om jag skulle utforma processen idag, skulle jag troligtvis ha med alla delar som jag hade då, men med mindre förändringar. Jag hade dock utvecklat workshopen så att ballongerna fick en tydligare uppgift. I enkäten hade jag frågat efter svarandens namn för att få dem att känna sig mer delaktiga, samt att kunna ha lite bättre koll på om enkäten skrivits på av flera personer eller en. Dessutom hade jag sett till att information om projektet funnits tillgänglig på fler språk än svenska.

METODDISKUSSION

Arbetet undersökte utformandet av medborgarmedverkansprocesser både teoretiskt och praktiskt. Den teoretiska delen bestod av litteraturstudier av två tidigare genomförda processer samt en observationsstudie av ett medborgardialogsmöte. Den praktiska delen utgjordes av utformandet och genomförandet av en medborgarmedverkansprocess i ett parkprojekt. Här följer en diskussion om hur metoderna fungerade för att besvara frågeställningen och uppfylla arbetets syfte.

FÖREBILDER

Två tidigare genomförda processer studerades via litteratur. De båda projekten visade på en bredd av metoder som kan tillämpas i en process. De visade på vikten av att arbeta brett och kreativt med flera olika metoder, vilket var något jag hade användning av senare. Förebilderna visade även på hur projektets ramar avgör vilka metoder som kan tillämpas. Jag fann det hjälpsamt att studera ett studentprojekt för en liten plats och ett kommunalt för ett större område, då jag själv balanserade i rollen som student och projektledare för ett kommunalt projekt.

För att studera tillämpningen av en metod utfördes en deltagande observation vid ett medborgardialogsmöte om invigningsceremonin av en lekplats där en mellanstadieskolas elevråd närvarade. Det gav information om hur frågor bör ställas och vad man kan tänka på i kommunikationen med medborgarna för att de ska känna sig bekväma. Medborgarna i det här mötet utgjordes av en homogen grupp skolbarn, vilket medförde att resultatet inte visade på någon bredd eller på hur man balanserar olika grupper mot varandra. Fördelen med att studera ett möte med blyga mellanstadietjejer var att tjänstemännen var extra lyhörda och ansträngde sig för att deltagarna skulle komma till tals och känna sig bekväma. Resultatet blev inriktat på att lyfta de som annars inte kommer till tals annars, något som SKL tog upp som en framgångsfaktor.

REELLT PROJEKT

Genom att först studera platsen Smedstuguplan via inventering och observation lades grunden för såväl medborgarmedverkansprocessen som designprocessen. Inventering och observation utfördes en onsdag i mars. Jag fick intryck av att platsen sällan används. Val av tidpunkt och årstid för observationen kan bidragit till en låg observerad aktivitetsnivå. Men att mina slutsatser låg i linje med de få synpunkter som kom in genom sociotopkarteringen gjorde ändå att jag förstod att platsen skulle behöva uppmärksammas i förväg för att locka människor att engagera sig i projektet. Inventeringen och observationen gav på så vis ledtrådar om hur medborgarmedverkansprocessen skulle läggas upp.

FRAMGÅNGSFAKTORER SOM UTGÅNGSPUNKT

I utvecklandet av medverkansprocessen på Smedstuguplan användes Sveriges kommuner och landstings åtta framgångsfaktorer som ledstjärnor. I efterhand kan jag se att jag framförallt tog fasta på fyra av dessa, att nå många, återkoppla, visualisera och att göra frågan intressant. Jag såg de två sista faktorerna som medel för att nå många att delta. Att tydligt återkoppla innebar i det här projektet att metoderna utvecklades med återkoppling och tillämpbarhet som utgångspunkt. Processen konstruerades således utifrån målet att gestaltningen i sig skulle bli den ultimata återkopplingen till medborgarna och utgöra ett bevis på betydelsen av deras medverkan. Jag bedömde processen och dess insamlingsmetoder som lyckade i och med att många engagerade sig och att den insamlade informationen gick att tillämpa i gestaltungsförslaget. Jag fann att de övriga framgångsfaktorerna: dialog tidigt, ärligt uppsåt, dialog inlagd i styrprocess och tidplan samt tydligt syfte och tydliga ramar var grundläggande självklarheter för processen, men

som inte gav någon vägledning i utformandet av mina metoder.

OVÄNTADE UTMANINGAR

Det var svårt att begränsa sig i ett så roligt projekt, vilket var en absolut nödvändighet på grund av den snäva tidsplanen. Extra knepigt var det då projektet växte i och med att många engagerade sig. På så vis förändrades de från början utsatta ramarna under projektets gång. Att detta kunde ske var ett resultat av att processen utfördes enligt SKL's framgångsfaktorer: i tidigt skede, att många engagerade sig samt att deras röster fick genomslag. Det kan därför ses som ett bevis på en framgångsrik process. I praktiken blev det en utmaning att inom tidsplanen låta projektets ramar vara föränderliga. Det medförde en osäkerhet i planeringen av såväl medborgarmedverkan som projektets andra delar. Att samtidigt hålla medborgarna underrättade om den föränderliga framtidsplaneringen var i många fall svårt och frustrerande. Samtidigt medförde den korta tidsplanen att jag kunde känna mig tryggare i att projektet skulle realiseras och att medborgarnas önskemål skulle påverka resultatet.

VAD HÄNDE SEN?

Gestaltningförslaget genomgick ytterligare en nedskärning efter att mitt uppdrag var slutfört. Sedan skickades ett nytt postutskick ut till medborgarna där kommunen bifogade den nya ritningen och en kortare beskrivning av förslaget och byggnationsplanerna. Parken började byggas i oktober och stod klar i november. Maja Pålsson beskrev den 14 augusti, projektet som "Kommunens mest välförankrade projekt och det absolut mest välinformerade."

Smedstuguplan i december 2015. Dessa två motionärer berättade att de är jätteglada för utegymmet och att de går dit en gång i veckan.

Foto: Ylva Dahlman

REFERENSER

- Boverket (2014a). Designdialog i Alby, Botkyrka. Tillgänglig: <http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/kommunal-planering/medborgardialog1/hur-har-andra-gjort/designdialog-i-alby-botkyrka/> [2015-08-25]
- Boverket (2014b). Hur har andra gjort? Tillgänglig: <http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/kommunal-planering/medborgardialog1/hur-har-andra-gjort/> [2016-03-29]
- Boverket (2015). Få bättre underlag och därmed bättre resultat. Tillgänglig: <http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/kommunal-planering/medborgardialog1/varfor-satsa-pa-utokad-medborgardialog/fa-battre-underlag-och-darmed-battre-resultat/> [2015-06-23]
- Botkyrka kommun (2012). Framtid Alby – Stadsmiljö i utveckling. Tillgänglig: www.hallbarastader.gov.se/Bazment/Alias/Files/?framtid_alby [2015-08-25]
- Botkyrka kommun (2014). Presentation av designdialogen. Tillgänglig: <https://www.yumpu.com/sv/document/view/20519933/presentation-av-designdialogen-botkyrka-kommun> [2015-08-25]
- Calderon, C. (2013). Politicising Participation - Towards a new theoretical approach to participation in the planning and design of public spaces. Tillgänglig: http://pub.epsilon.slu.se/10390/1/calderon_c_130506.pdf [2015-09-25]
- Castell, P. (2013). Stegen och trappan – Olika syn på deltagande. Tillgänglig: http://publications.lib.chalmers.se/records/fulltext/191023/lo-cal_191023.pdf [2015-09-25]
- Fangen, K. (2005). *Deltagande observation*. Malmö: Liber AB.
- Forsström, W. (2004). *Gula faran rullar vidare - Norrköpings Spårvägar 100 år*. Stockholm: Trafik-Nostalgiska Förlaget.
- Franklin, H. och Gustafsson, A. (2014). Energiväven - Ett projekt om tillfällig landskapsarkitektur. Tillgänglig: http://stud.epsilon.slu.se/7483/1/gustafsson_a_franklin_h_141124.pdf [2015-08-24]
- Kommunala lantmäterimyndigheten i Norrköping (2000). *NT10127 Smedstuguplan Fastighetsbeteckning Haga 1:8. Avstyckning från Haga 1:1 registerdatum 2000-06-22 d.nr 0851K-00185*. Opublicerad handling.
- Nationalencyklopedin (2016). Information. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/information> [2016-03-29]
- Norrköpings kommun (2015). *Områdesfakta 2015 - Haga*. Tillgänglig: <http://www.norrkoping.se/organisation/statistik/omradesdef/stadsdelar/omradesfakta-2015/121-Haga.pdf> [2015-08-17]
- Nordström, J. (1991). Haga för tid och evighet. *Folkbladet*, 19 oktober.
- Nordström, J. (1996). Spårvagnens färd över åkrarna som blev Haga. *Folkbladet*, 24 februari.
- Norrköpings kommun (2014). Hur använder du Norrköpings parker, torg och grönområden? Tillgänglig: <http://www.norrkoping.se/bo-miljo/stadsmiljo/undersokning/> [2015-03-17]
- Nyréns (2012). Stor designdialog i Alby till den 28 september. Tillgänglig: <http://www.nyrens.se/blogg/2012/09/20/stor-designdialog-i-alby-till-den-28-september> [2015-08-25]

Stadsbyggnadskontoret i Stockholm. (2003). Sociotophandboken - Planering av det offentliga uterummet med Stockholmsmarna och sociotopkartan. Stockholm: Stockholms stad (SBK 2003:2)

Svenska akademiens ordlista (2015). Medborgare. Tillgänglig: http://www2.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_13_pa_natet/ordlista [2016-03-29]

Svenska akademiens ordlista (2015). Process. Tillgänglig: http://www2.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_13_pa_natet/ordlista [2016-03-29]

Sveriges kommuner och landsting (2009). 11 tankar om medborgardialog i styrning. Tillgänglig: <http://webbutik.skl.se/sv/artiklar/11-tankar-om-medborgardialog-i-styrning.html> [2015-11-09]

Tyréns (2014a). *Sociotopkartering, Analys. Marielund, Haga, Himmelstalund, Eneby, Pryssgården, Fyrby och Ingelsta*. Opublicerat handling.

Tyréns (2014b). *Sociotopkartering, Sammanställning. Marielund, Haga, Himmelstalund, Eneby, Pryssgården, Fyrby och Ingelsta*. Opublicerat handling.